

Upravištvu: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto
78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5. telefon
3122, 3123, 3124 3125, 3126 Maribor,
Grajski trg št. 7. telefon št. 2455,
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Londonska konferenca

Če dolgih tednih je te dni privikrat prilika, da je postal svet pozoren na delo palestinske konference v pozitivnem smislu. Dosedaj se prihajala samo poročila o razgovorih med zastopniki in predstavitelji britanske vlade ter arabskimi in židovskimi delegati. Še mnogo več je bilo poročil o težavah, ki so sproti nastajale, tako v tehničnih stvareh kakor v načelnih pogledih. Zares je malo bilo manj hvaležnih poslov, kakor vodstvo konference s tako zapletenimi nalogami, kakor je ta. In prav nič se ni zdel pretiran skrajni pesimizem, s katerim sta britanska in vsa svetovna politična javnost spremljali poročila iz Londona; pričakovanja pred začetkom konference se precej ujemajo z dosedanjim potekom.

Toda zadnje dni so prišle od konference vesti, ki so napovedovale vendarle nekaj novega. Britanska vlada je po svojih predstaviteljih predložila konferenci neke osnutke za sporazum, seveda ločeno arabskim in židovskim delegatom. Čeprav je bil načrt označen za strogo zapuženo, so kakor običajno tudi to pot prodrle v javnost vesti o njegovih vsebin in to celo v najbolj prizadete kraje, v Palestino samo. Zato nastaja vprašanje, če ni vlada celo namenoma pripustila teh vesti v javnost, da se s tem pripravi diskusija. Zastopnik vlade je uradno sicer opozoril, da so v javnost dosepele vesti netočne, ni pa objavil njihove pravilne vsebine, marveč samo napovedal, da se bo že objavila v primeren trenutku.

Poročilo o načrtu za sporazum, ki ga je delegatom na palestinski konferenci predložila britanska vlada, je namreč v Palestini sami učinkovalo kakor bomba. Arabci so bili jako zadovoljni, a Židje ogorčeni in razočarani. Ker so se vesti razširile na hitro, velik del javnosti ni bil takoj poučen, za kaj gre, ko so dosepele iz Palestine novice o novih pobojih, atentatih in spopadih, pa je bilo iz poročil razvideti, da so to pot Židje bolj napadali kakor Arabci in da so arabski teroristi nastopili šele tako rekoč v reakciji.

Kakor rečeno, politična javnost še ne razpolaga s točnim besedilom angleškega novega načrta za sporazum. Toda po učinkih se more presoditi, da dosedanja verzija vendarle ne bo daleč od resnice. In ta resnica za Žide res ni posebno razveseljiva.

V britanskem osnutku, tako se raz-
tjuje, je jedro palestinske bodoče uredbe, da se osnuje sčasoma samostojna palestinska država, ki naj bi bila z Anglijo nekako v takem razmerju, kakor je danes Egipt ali Irak. Toda v okvirju te projektirane države morajo Arabci dovoliti Židom popolno samoupravo in jim omogočiti popolno možnost izživljanja. V onih predelih, kjer so Arabci v večini, naj se ne dopusti nadaljnje židovske doseljevanje. Toda v okrajih, kjer je židovsko prebivalstvo že sedaj v večini, tam naj bodo odprta vrata tudi za bodoče židovsko doseljevanje, bodisi v omejeni ali neomejeni meri.

Ako je ta vsebina točna — in vsa znamenja kažejo, da ne more biti daleč od resnice — potem se res palestinski problem bliža likvidaciji, vsaj delni in začasni. Ako pretehtamo osnutke, se nam iz njega kaže prava za prav stara britanska zasnova delitve Palestine v dva dela, židovskega in arabskega, samo da s to, gotovo ne majhno razliko, da se vsa dežela podredi arabskemu vodstvu. Židovska delegacija v Londonu, ki ni nič manj užaljena in nezadovoljna kakor židovska javnost v Palestini, trdi, da bi pomenilo sprejetje angleškega načrta toliko ko opustitev Balfourjeve deklaracije. To je veliko povedano in ako bi bilo res tako, bi morali računati z ogromno opozicijo vsega židovskega življa po svetu. Toda ne zdi se verjetno, da bi se britanska vlada skladala s takim pojmovanjem, marveč se bolj dozdva, da vidi možnost vztrajanja na Balfourjevi liniji tudi v služaju, da se stvari postavijo na osnovno projektirane osamosvojitve Palestine. Zakaj Židje bodo imeli v okvirju projektirane avtonomije v določenih okrajih tudi še v bodoče možnost, da si tamkaj gradijo svoj nacionalni dom, ga utrjujejo in večajo. Tako vsaj se dalo razumeti nekateri komentarji, ki pronicajo izza konference. Po tem bi židovski nacionalni dom, ki ga je obljubil Balfour, ne moral nujno obsegati vse Palestine, marveč more sestojati iz njee delov. Res da bi se prav zelo mnogo Židov tjakaj ne moglo naseliti; toda k temu pomisleku se opozarja, da se tudi, ako vzame Jewish Agency v oblast vso Palestino, ne more tjakaj izseliti vse židovstvo, ki po svetu raztreseno čaka na možnost preselitve.

Arabske osnovne težnje bi bile z novo solucijo saturirane. Nič ni čudnega, da se v arabskih delegacijah zato opazuje pripravljenost na sporazum: trdi se, da se zlasti egiptovska delegacija trudi, da pridobi tudi ostale člane za kompromis, tem bolj, ker se v jedru z njim mnogo bolj oškoduje židovski nego arabski interes. Prezgoda bi bilo že sedaj ugibati

PRVA POSLANICA NOVEGA PAPEŽA

Sporočil jo je svetu včeraj opoldne osebno po radiu — Poslanica v prvi vrsti podčrtava željo in zahtevo po ohranitvi miru — Pij XII bo kronan v nedeljo, 12. m.

Rim, 3. marca. o. Konklave, v katerem je bil izvoljen kardinal Pacelli za papeža, je bil snoči končan. Vsi kardinali so podpisali akt, o njegovi zaključitvi. Konklave je bil eden najkrajših, kar jih je bilo v zgodovini katoliške cerkve. Trajal je le 23 ur. Takšna konklava sta bila doslej šele dva. Na prvem leta 1513. je bil izvoljen za papeža Julijan II., v konklavi 1621. pa Gregor XVI. Italijanski listi pravijo v svojih poročilih, da je bil papež Pij XII. izvoljen pri tretjem glasovanju z vsemi glasovi sodelujočih kardinalov. Ali je vest resnična, se za enkrat še ne da prekontrolirati.

Danes popoldne se je novi papež okrog 10. podal iz svojih privatnih prostorov skozi vrsto dvoran in soban, ki so bile polne ljudi, v sikstinsko kapelo. V njej je bilo še vse tako, kakor včeraj za časa volitev. V kapeli so ga sprejeli vsi kardinali v škrlatnih oblačilih. Zbor sikstinske kapele ga je pozdravil s himno »Tu es Petrus« (Ti si Peter). Papež se je podal pred oltar in je zavzel mesto na prestolu tik ob njem. Kardinali so se mu pri tem tretjič poklonili.

Darovana je bila svečana služba božja. Po maši so postavili pred papeža mikrofonske vtičnike oddajne po-

staje, ki so ji bile priključene še druge oddajne postaje v Italiji. Papež je govoril v latinščini. Najprej je govoril o božji previdnosti, ki ga je postavila na to najvišje mesto Cerkve. Prosil je kardinala za nadaljnja zvesta svetovanja. Skofe, duhovnike, redovnike in misionarje ter katoliško akcijo je pozval, naj nadaljujejo svoje delo za procvit cerkve in blagor človeštva. V svojem govoru je zateknit ponovno poudaril, da hoče storiti vse, da bo na svetu vladal mir, mir v družinah, mir med narodi vseh držav in na vseh kontinentih. Deloval bo zanj v znamenju svojega gesla: »Delo pravičnosti je mir«.

Papež je končal z ugotovitvijo, da ta njegova prva poslanica ne more biti druga, kakor v resnici poslanica miru. Podelil je svoj blagoslov vsemu svetu.

Potem se je papež umaknil spet v svoje privatne prostore, kjer je še ves popoldne sprejemal čestitke iz vse Italije in drugod.

Papež Pij XII. bo svečano kronan v nedeljo, 12. t. m. Kakor zatrjujejo, bo imenovan za novega vatikanskega državnega tajnika že tisti kardinal Maglione, ki je bil nuncij v Švici in Franciji.

Besedilo poslanice

Vatikan, 3. marca. AA. Poslanica papeža Pija XII., sporočena v latinskem jeziku vernikom vsega sveta, se glasi:

»Ko nas navdajajo najgloblje čustva in ko se počutimo kot prestrašeni pred veliko odgovornostjo, ki nam jo je božja previdnost dodelila, občutimo potrebo, da brez odlašanja sporočimo vsemu katoliškemu svetu svoje prve misli, svoje prve očetovske besede. Predvsem in posebej ljubeznivo po očetovski objemamo svoje ljubljene brate kardinala, katerih pobožnost in katerih vrline ter velike sposobnosti so nam tako dobro znane. Pozdravljamo z vsem posebnim naklonenostjo tudi vse naše častite brate iz škofij in jim pošiljamo svoj blagoslov, kakor pošiljamo svoj blagoslov tudi duhovnikom, menihom in častitim sestram. Vsem nim, ki delajo za razširjenje Kristusovega kraljestva in ki pod okriljem katoliške cerkve in pod upravo episkopata sodelujejo pri razširjanju apostolske misli. Pošiljamo svoj blagoslov vsem sinovom cerkve na vsem svetu, a v prvi vrsti nim, ki so v siromaštvu in trpljenju prestali toliko skušenj. Naj pride nad vse nebeški blagoslov.

Naše misli pa gredo v tem svečanem trenutku tudi vsem nim, ki so izven Cerkve in ki se — v to verujemo — vselej, ko so zvedeli, da papež moli tudi zanje in da jim želi vse dobro.

Tej naši očetovski poslanici želimo dati želje za mir in svoj poziv k prizadevanju za mir, za oni mir, ki ga je naš prednik pobožnega spomina priporočal s toliko vztrajnostjo ljudem in za katerega je molil v svojih pobožnih molitvah, za katerega se je žrtvoval ter bil pripravljen da zanj žrtvuje tudi svoje življenje, samo da bi dosegel svoj cilj, največji dar Vsemogočnega. Vsi ljudje, ki imajo srce, žele mir, ker je mir plod pravice in usmiljenja. Po-

zivamo vse ljudi k miru, naj prežeti z ljubeznijo do Boga žive v miru kot ena družina, ki jo navdaja ljubezen do Kristusa. Želimo mir med narodi, mir s pomočjo bratskega sodelovanja in prisrčnega sporazuma ter v interesu velike človeške družine pod naklonenostjo božje previdnosti v teh težkih dneh, ko se, kakor se vidi, pojavlja toliko ovir za ta pravi mir. Obračam se v molitvi k Vsemogočnemu in prosim za vse tiste, ki stoje na čelu držav in katerim pripada velika čast in težka dolžnost, da vodijo narode po poti blagostanja in napredka.

Glejte, gospodje kardinali, častiti bratje in častiti sinovi, to so prve želje, ki so jih rodila očetovska čustva, katere je Vsemogočni blagovolil zbuditi v našem srcu. Imamo pred seboj vizijo, da je na svetu mnogo zla in da nas Vsemogočni pošilja na pomoč neoboroženim, toda takšni, ki imajo popolno zaupanje. V trenutku, ko se obračamo na vse, se bomo poslužili besed sv. Pavla »In zares niti vi, naši sinovi, niti vi, naši bratje — o tem smo trdno prepričani — ne boste hoteli, da bi moja želja, ki jo izražam, ostala neizpolnjena.« Naše zaupanje se naslanja po milosti božji najbolj na našo dobro voljo. Naj bi Gospod naš Jezus Kristus, od katerega smo dobili milost, uslišal naše želje ter jih raznesel po vsem svetu kot glasnika svetega pomirjenja, mi pa vam v njegovem imenu dajemo od vsega srca naš apostolski blagoslov.«

Prvi komentarji k poslanici

Pariz, 3. marca. AA. Havas poroča iz Rima: Vatikanski krogi mislijo, da je poslanica novega papeža izjemnega pomena. Dejansko je slavnostno poročilo verske politike, ki jo želi v diti novi papež. Ta dokument potrjuje vtis, ki so ga ti verski

krogi dobili že včeraj, ko je kardinal Pacelli po izvolitvi izjavil, da si bo izbral ime Pij XII. To je pokazalo voljo novega papeža, da nadaljeval versko politiko svojega prednika. Tudi prve besede, ki jih je papež naslovil danes na krščanstvo in ves svet, prav tako potrjujejo to željo.

Papež Pij XII. se je spomnil na žrtve, ki jo je njegov prednik doprinesel Bogu za mir, ko je žrtvoval celo svoje življenje. Z največjo pozornostjo velja komentirati definicijo tega miru, ki je zanj papež Pij XII. molil. Posebno se opaja, da želi ta mir za vse, ki so mirne vesti, in da ni izključil nobenega človeškega bitja, naj pripada kateremukoli plemenu ali veri, kajti

za ta mir moli v višjem interesu »velike človeške družine, ki jo spremlja varstvo božje previdnosti«.

Italijanska razlaga papeževih besed

Rim, 3. marca. AA. DNB: Giornale d'Italia komentira poslanico papeža Pija XII. in podčrtava, da je sveti oče priporočil mir vsem ljudem. List pravi, da papež ni govoril o abstraktnem miru demokratičnih pacifistov, ampak o pravem miru, ki se mu morajo posvetiti vsi narodi sveta. Na koncu pravi list, da je papež govoril »o miru pravice«, o pravici za vse narode in ne samo za nekatere.

Kako je bil Pij XII. izvoljen

Prve informacije o dogodkih v konklavi — Kardinal Pacelli je bil takoj od začetka najresnejši kandidat

London, 3. marca. AA. Reuter poroča iz Vatikana: Poročajo, da so kardinali že pri prvem glasovanju oddali veliko število glasov za kardinala Pacellija. To število glasov se je pri drugem glasovanju še povečalo, pri tretjem glasovanju pa je bilo to število že odločilno. Točne številke oddanih glasov še niso znane.

Dobro obveščeni krogi trdijo, da je kardinal Pacelli prebil ves čas v svoji celici v globokem molku in je razmišljal, dočim so se ostali kardinali za časa kosila med seboj posvetovali. Rezultat teh razgovorov je bila izvolitev kardinala Pacellija za papeža. Ko se je začelo tretje glasovanje je kardinal Pacelli še dalje ostal sam, da ne bi vplival na ostale kardinala. Pri glasovanju v sikstinski kapeli je sedanj papež sedel poleg kardinala Lavitrana, ki so ga tudi smatrali za resnega kandidata za papeški prestol. Gotovi krogi trdijo, da je bil za časa glasovanja kardinal Pacelli zelo blede in da je od časa do časa zakrival obraz z rokami.

Preden se je pojavil na balkonu, da podeli blagoslov urbi et orbi, mestu Rimu in svetu je novi sv. oče obiskal bolne kardinala v njihovih celicah in pri tem prisrčno objel kardinala Sevagiana, svojega najboljšega prijatelja iz mladih let. Eno prvih opravil novega sv. očeta je bilo, da je osebno po telefonu sporočil svojim sestram,

da je izvoljen in da jim daje svoj apostolski blagoslov.

Pri številkah gre le za ugibanja

Vatikan, 3. marca. AA. V zvezi s številom glasov, oddanih pri izvolitvi kardinala Pacellija za papeža, so se razširili neutemeljeni glasovi. Navajali so številke, govorili so celo o soglasnosti glasovanja; vse to je možno, a nihče ne more tega potrditi. Ne da se reči, da je bila po sredi kakšna indiscretnost, kajti člani sv. kolegija morajo, kakor je znano, pred glasovanjem prisesti, da bodo ohranili vse podrobnosti o glasovanju v največji tajnosti.

Prvi sprehod

Vatikan, 3. marca. AA. (Havas). Papež Pij XII. se je takoj popoldne peljal na prvi sprehod po vatikanskih vrtovih in sicer s starim avtomobilom, ki ga je rabil še Pij XI. preden se je moral zaradi svoje slabosti posluževati posebnega voza.

Pij XI in Pij XII

Rim, 3. marca. AA. (Stefani). Nečak papeža Pija XII. markiz Carlo Pacelli je dal časnikarjem intervju, v katerem pravi med drugim, da so pred nekaj dnevi odprli oporoke papeža Pija XI. iz oporoke se je izvedelo, da je pokoljni papež zapustil svojemu državnemu tajniku kelih z zlatim pokrovom in posodo za hostijo, ki sta mu celih 17 let služili pri maši. V okolici kardinala Pacellija imajo vtis, da je pokoljni papež hotel s tem darilom simbolno zapustiti svojemu nasledniku znake krščanskega poglavarja.

Močni odmevi Pacellijeve izvolitve po svetu

Začoččenje je veliko zlasti v zapadnih državah in Ameriki — Splošno pričakujejo, da bo Pij XII v vsem nadaljeval politiko svojega prednika

London, 3. marca. o. Izvolitev kardinala Pacellija za papeža je povzročila velike razgledne kroge najuglednejši vtis. Novi papež uživa tudi v Veliki Britaniji velik ugled. Smatrajo ga za moža z velikimi osebnimi sposobnostmi in trdnim značajem. Posebno cenijo njegovo diplomatsko spretnost, ki jo je pokazal pri sklenitvi cele vrste koncordatov.

»Daily Telegraph« ugotavlja, da je izvolitev kardinala Pacellija za papeža izvala veselje tudi v angleških krogih izven katoliške cerkve. Novi papež se je po svojih nazorih in po svojem delu ne le službeno nego tudi osebno zmerom strinjal s pokoljnimi papežem Pijem XI. Njegova izvolitev je dokazala, da se bo v resnici nadaljevala politika pokojnega papeža. »News Chronicle« pripisuje izvolitvi Pacellija za papeža velik pomen na svetu je ta izvolitev ojačala vero v boljše bodočnost. Kardinali so imeli pogum, da si niso dali dikirati novega papeža. Zato jim gre vse priznanje.

»Daily Mail« opozarja na miroljubno usmerjenost Pija XII. in ugotavlja, da je bilo redko kateremu papežu ob priliki njegove izvolitve izraženo tako soglasno zaupanje, kakor kardinalu Pacelliju.

New York, 3. marca. AA. (Reuter) Ameriško časopisje navdušeno pozdravlja izvolitev kardinala Pacellija za novega poglavarja katoliške cerkve ter izraža upanje, da bo novi sveti oče še dalje branil človečanstvo, bratstvo med narodi in vse duhovne vrednote. »Newyorker Times« podurja, da je sv. oče Pij XII. že dozdaj delal v tem smislu. »Newyork Herald Tribune« pravi, da je tako hitra izvolitev novega papeža zelo pomembna in da že samo to dejstvo kaže, kolikšno važnost so kardinali pripisovali tem volitvam papeža.

Zadošččenje v Franciji

Pariz, 3. marca. AA. Havas: Casopisje enodušno hvali srečno izvolitev kardinala Pacellija za papeža. »Matin« piše: Nadel si je ime Pij XII. Zares ni bil nihče bližji srcu Pija XI. kot on. »Echo de Paris« piše med drugim: Naša država čuti posebno veselje radi te izvolitve. Ne moremo povedati, s kakšnimi simpatijami in ljubeznijo je bil v Parizu sprejet msgr. Pacelli, pape-

ški legat 13. julija 1937. »Petit Parisien« piše, da novega papeža čakajo težke naloge. Brez dvoma bo te naloge novi sv. oče rešil z isto vdanostjo in neumorno delavnostjo, ki jo je pokazal v teku vse svoje življenjske kariere pri izvrševanju nalog, ki so mu bile poverjene. »Epoque« pravi: Sv. oče Pij XII. bo kot njegov vzvišeni prednik čvar večne dogme. On bo neizprosno, kadar bo šlo za obrambo cerkvenih zakonov pred materializmom in ateističnimi doktrinami.

Nemški listi zavračajo francoske komentarje

Berlin, 3. marca. AA. »Berliner Börsen Zeitung« piše o pisanju francoskega tiska ob izvolitvi papeža Pija XII. Članek ugotavlja, da je francoski tisk takoj po izvolitvi novega papeža proglasil to izvolitev za dokaz, da je zmogala demokratska teza proti avtoritativnim državam. Ni minilo niti 24 ur od konca konklave, pravi list, in že si francoski listi prišlačajo novega papeža in ga proglasajo za političnega zavznika Francije. To bi utegnilo koga presenetiti, če ne bi vedeli, da je to v skladu s francosko miselnostjo. Mnogo papežev je že bilo, o katerih so svoj čas razširjali podobne prognoze, a so bili potem razočarani.

Italijanske čestitke

Rim, 3. marca. AA. (DNB) Sv. oče Pij XII. je sprejel ponoči ogromno brzojavnih čestitk, od katerih so bile prve čestitke italijanskega kralja in cesarja Viktorja Emanuela ter predsednika vlade Mussolinija.

Rimski politični krogi poudarjajo, da je sv. oče Pij XII. diplomat z velikimi sposobnostmi in velikimi sposobnostmi. Ti krogi so tudi prepričani, da bo prišlo do plodnega sodelovanja med sv. stolico in Kvirinalom.

Veselje na Češkem

Praga, 3. marca. AA. ČTK: Tudi na Češkem je izvolitev novega papeža Pija XII. zbudila veliko veselje. Vse časopise objavlja slike in življenjske papeža poglavarja katoliške cerkve ter poudarja njegove zasluge in velike sposobnosti, ki

Priprave za obrambo prebivalstva v Angliji

Obsežni ukrepi angleške vlade za zaščito prebivalstva pred letalskimi napadi

London, 3. marca. w. Na seji spodnje zbornice je že dva dni v razpravi kompleks problemov obrambe civilnega prebivalstva proti letalskim napadom. V debato je posegel tudi minister za narodno zdravje Ellioth. Poroča je o dosedanjih ukrepih v sanitetski in bolniški službi za reševanje in zdravstvene akcije v primeru letalskih napadov. V severni Angliji in Walesu je v bolnišnicah in umobolnicah in sanatorijih sedaj na razpolago okrog 500.000 bolniških postelj. Po poslednjih ukrepih bodo bolnice v najbližnjih dneh povečale število svojih postelj za 80.000, pozneje pa še za nadaljnjih 100.000. Tudi večje število avtobusov in tramvajskih vozov bodo uredili

o izidih nadaljnjih pogajanj, ali podoba je, da bi jim od arabske strani ne pretila več nepremostljive nevarnosti. Pač pa se more kaj takega pričakovati od židovske delegacije, saj že sedaj prihaja židovske vesti, da ne bodo Židje hoteli več sodelovati na konferenci.

Ako so v tem članku obravnavane informacije točne ali vsaj približno pravilne, se bržčas bliža palestinski problem likvidaciji. Toda za enkrat iz dežele same tega ni videti, marveč ravno nasprotno: od tamkaj prihajajo vesti o hudih novih pobojih, nemirih in atentatih. Nemara je res, da je tudi pojačena vznemirjenost Palestine znamenje, da se v Londonu dogaja nekaj odločilnega.

Izjemna zakonodaja za Indijo v vojni dobi

London, 3. marca. w. Na današnji seji zbornice je imel notranji minister lord Chatelard govor, v katerem je dejal, da namerava vlada parlamentu v kratkem predložiti načrt zakona o spremembi indijskih aktov. Sprememba teh aktov ne bo načelnega značaja. Izvršila se bo na osnovi izkustev, ki so bila zadnja leta dosežena. Med drugimi sprememba predlogi bo tudi ta, da bi se odpravile težave, ki jih je v dosedanjem položaju treba premostiti za uvedbo izjemne zakonodaje v Indiji v času vojne. Enake spremembe se bodo izvršile tudi v Birmi.

Angleški sredozemski manevri končani

Gibraltar, 3. marca. AA. Pri kombiniranih manevrih angleškega domovinskega in sredozemskega brodogoja, ki so bili na Atlantskem oceanu, je sodelovalo 12 admiralov in skupno 24.000 častnikov in mornarjev. Ladje so se danes zjutraj vrnile v Gibraltar. V gibraltarskem pristanišču je zdaj nad 100 bojnih ladij.

Seja narodne skupščine

Splošna proračunska razprava bo že danes končana in v ponedeljek se bo začela specialna debata

Beograd, 3. marca. p. Narodna skupščina je danes dopoldne nadaljevala načelno proračunsko debato, ki se bo, kakor je predsedstvo skupščine sporočilo na današnji seji, zaključila že jutri popoldne, tako da bo jutri že tudi načelno glasovanje o proračunu. V ponedeljek se bo pričela podobna proračunska razprava.

Današnja seja skupščine je bila tako posebnost govornih posameznih narodnih poslancev kakor po svojem precej mirnem poteku mnogo manj zanimiva kakor večerajšnja. Centralna vprašanja, okrog katerega se je sukala debata tudi danes, je bilo seveda hrvatsko vprašanje. O tem vprašanju je danes dopoldne govoril n. pr. tudi črnogorski narodni poslanec dr. Sekula Driljević, ki je kar splošno naglasil, da govor v imenu črnogorskih federalistov. Izrazil je seveda pri črnogorskih poslancih JRZ ogorčenje proteste. Popoldne je imel zelo temperamenten govor zemljoradniški poslanec dr. Čubrilović.

Seja se je pričela davi ob 9.30. Posebnih sporočil in drugih formalnosti ni bilo, tako da je skupščina takoj prešla na dnevni red. Prvi je govoril že omenjeni dr. Sekula Driljević, ki je menil, da je po 20 letih bloden narod že gotovo zaslužil pravico, da končno čuje resne besede o ureditvi svoje državne zajednice. Znašli smo se pred odločitvami, ki bodo pomenile novo epoko v razvoju jugoslovenske države. Od teh odločitev bodo odvisni novi pravni in politični temelji državne organizacije. Jasno je, da je hrvatsko vprašanje problem, ki se tiče nas vseh.

Vojvodinski poslanec Joca Georgijević (JRZ) je v svojem govoru enako insistiral, da si v okviru države najdemo izhodišče za novo pot. Vprašanje odnosa med Hrvatimi in Srbi je treba preakniti z mrtve točke. Zdravilo za bolezen, ki traja že 20 let, je le to, da se vsi enodušno odločimo za rešitev hrvatskega vprašanja. Georgijević je zahteval tudi takojšnjo izdajo političnih zakonov. Obžaloval je, da Hrvatje niso prišli v narodno skupščino, da bi lahko sodelovali pri sestavi teh zakonov. Hrvatje tedaj tudi ne bi mogli na-

stopiti z morebitnim očitkom, da so bili zakoni izdani brez njih. Poleg centralnega hrvatskega vprašanja pa obstoja še cela vrsta drugih vprašanj, ki jim je prav tako treba posvetiti vso skrb. Med ostalimi spada sem problem gospodarskih prilik v Vojvodini. O njih je nato Georgijević še dolgo razpravljaj.

Beograjski poslanec JRZ Božidar Nedić je enako govoril o rešitvi hrvatskega vprašanja, a obišrno tudi o gospodarskem položaju v državi in še posebej o invalidskem problemu.

Narodni poslanec Dušan Bogumović (JRZ) je govoril o prilikah v savski banovini in razpoloženju svojih volilcev, ki so jugoslovensko orientirani.

Na popoldanski seji je prvi govoril zemljoradniški poslanec dr. Branko Čubrilović. Osnovno vprašanje, ki ga je treba rešiti v sedanjem trenutku, je priprava vsega potrebnega, da se čim prej reši hrvatsko vprašanje. Poslanci večine so ga med izvajanje večkrat prekinjali. Nekdo mu je zaklical: »Kdo je tvoj šef?« Čubrilović je odgovoril: »Joca Jovanović in dr. Maček!« Vse do konca svojega govora se je dr. Čubrilović bavil z notranjepolitičnimi problemi.

Na popoldanski seji je govoril tudi narodni poslanec Aleksander Jovanović (JNS). Govoril je o proračunu in posameznih njegovih postavkah ter dvomil o toliki finančni moči naroda, da bi mogel prenesti vsa bremena. Prejšnje vlade niče ni mogel v resnici kontrolirati, pri upravi narodnega denarja. Obžaloval je, da v notranjepolitičnem razvoju se zmerom ni nobene smeri. V tej državi, ki jo tvorijo Srbi, Hrvati in Slovenci, ni mogoča politika pod devizo: divide et impera! Obišrno je govoril o prilikah v Bosni in Hercegovini, o šumski politiki, o dobrovoljskem in invalidskem vprašanju, o prosvetnih in prometnih prilikah v Bosni itd.

Po dr. Čubriloviću so zvečer govorili še narodni poslanci Živojin Lukić, Ivan Grčić, Milovan Grba in Stojimirović. Prihodnja seja bo jutri dopoldne.

Beleške

Učiteljski apel na narodne poslance

»Učiteljski tovariši« objavlja na narodne poslance apel, v katerem jih naproša, naj v proračunski razpravi v narodni skupščini založijo svojo besedo za nekaj najbolj nujnih učiteljskih težej. Predvsem prosijo učitelje za ureditev vprašanja učiteljske stalnosti, za kar se bore že leta sem. Učiteljska stalnost ni samo problem učiteljskega stanu, temveč problem stalnosti in trajnosti vse državne prosvetne politike. Stalne spremembe in premetitve škodujejo neposredno tudi šoli in državi. Kdor želi stalni napredek našega šolstva in narodne izobrazbe, ta bo podprl stremenje učiteljskega po stalnosti. Drugo vprašanje je izboljšanje gnetnega položaja učitelstva. Dohodki učiteljskega se gibljejo danes pod eksistencijskim minimumom. Med najvažnejšimi zadevami pa je vprašanje celibata učitelje. Ukinejo naj se tozadevna določila, ki onemogočajo učiteljem svobodno izbiro zakonskega moža. Uspeh, ki so ga nekateri pričakovali od uvedbe celibata, je popolnoma izostal. Vsega skupaj je podalo v letu in pol 11 učiteljsko ostavko na državno službo, ker so se poročile z neučitelji.

Nehvaležni »Slovenec«

»Slovenec« je pred volitvami z velikim zadovoljstvom in zmagoslavjem pozdravil uskoštvo gg. Demetrovića in njegovih tovarišev iz JNS v nasprotni tabor. Na široko se je takrat razpisaval o vseh izjavah in akcijah teh gospodov ter jih proglašal za naravnost državniške čine. Ko pa so potem ti gospodje — v logičnem izvajanju posledic svoje volilne odločitve — vstopili v JRZ, so pri »Slovencu« izgubili nad njimi vse dopadajevanje. Proglašajo jih za disidente JNS ali pa kar za poslance JNS. Njihove govore v narodni skupščini označujejo sedaj za »mlatenje prazne slame«. Svojim čitateljem skrbno priključajo, da so tako posl. Cvetič, kakor posl. Kovač, dr. Hanžek in Dobrovoljac člani poslanskega kluba JRZ in da je v njihovem imenu poslanec Cvetič v svojem govoru svečano izjavil: »Pomagali bomo kraljevski vladi, ker je v svoji deklaraciji jasno označila svoje realno gledanje na državne težave, znane danes z imenom hrvatsko vprašanje, in ker pristopa k reševanju tega vprašanja zagotavljajoč, da bo pri tem v polni meri čuvala avtoriteto države, javnega in socialnega reda, imovinske varnosti in reda v državni upravi.«

Volitve v Pokojniški zavod

Včeraj smo objavili službeni komunikacije, da je med glavnimi zainteresiranimi skupinami delodajalcev in delojemalcev prišlo do sporazuma za skupno listo delegatov v ta naš važni socialni zavarovalni zavod. Neki anonimni interesi sedaj razširjajo vesti, kakor da kompromis še ni perfekten. Uspelo jim je, da so vtihovali tako vest tudi v včerajšnji »Slovenski narod«. Opozorjeni smo, da je kompromis končno sklenjen in da so na njega pristale delodajalske in nameštene skupine, ki predstavljajo ogromno večino upravičenih volilcev v Pokojniški zavod.

Razmere v vojvodinskih občinah

Novosadski »Dan« objavlja na eni strani zadnje številke kar tri poročila o poverbah v vojvodinskih občinah. V Feketiću je poveril občinski blagajnik 50.000 din in potem podal ostavko na svoj položaj. V Gospodinjcih je poveril na mesto razrešenega župana postavljeni začasni predsednik občine tudi okrog 50.000 din občinskega denarja. Pri poverbi so sodelovali tudi nekateri občinski nameštenci in občinski svetniki. Na Branjinem vrhu pa so aretirali orožniki občinskega tajnika Todorja Nikolića na zahtevo banske uprave, ker je poveril kar 350.000 dinarjev občinskega premoženja.

Iz denarnih razlogov ustavljen list

Glavno glasilo vojvodinskega dela združene opozicije »Vojvodjanin« je prenehalo preteklo soboto izhajati. List je izdal kot tednik bivši narodni poslanec dr. Duda Bošković prvotno v Pančevu, pozneje pa v Novem Sadu. Stroške izdajanja lista je pokrival izključno dr. Bošković, ki je sedaj ob prenehanju lista objavil izjavo, da mu finančne prilike ne dopuščajo več izdajanje »Vojvodjanina«.

Nemški narodni socialisti in cerkve

Francoski listi poročajo, da so prejeli voditelji narodno socialističnih institucij zaupna navodila o odnosih med stranko ter katoliško in protestantsko cerkvijo. Navodila je podpisal minister Hess, Hitlerjev namestnik v stranki. Po teh navodilih se člani stranke in njenih formacij sicer lahko udeležujejo cerkvenih prireditve, vendar pa izključno v civilni obleki in brez slihernega strankarskega znaka. Vodilnim funkcionarjem stranke pa se tudi to odsvetuje. Članstvo v vseh cerkvenih in nabožnih društvih jim je prepovedano. Prav tako je prepovedano državnim učiteljem v bod če igrati orgle v cerkvah ter poučevati ali vaditi cerkvene pevske zборе. Zaradi te prepovedi je ostalo več sto cerkva v malih krajih brez organizmov in cerkvenih pevovodij.

Francoske informacije o položaju pred Madridom

Posebni poročevalci agencije Havas objavljajo v francoskih listih poročila o stanju na madridskem bojišču. Po njegovih informacijah vlada na madridski fronti vse od zloma republikanske vojske v Kataloniji popoln mir. Že nekaj tednov sem molči orožje ob vseh strelskih jarkih, ki obkrožajo Madrid. Obe vojski sta prenehali kopati rove za polaganje min. Ustavljen je tudi propaganda z vozniki. Na obeh bregovih reke Manzanares vlada grobni mir. Nad Madridom letajo skoraj samo nacionalistični letalci, ki poročajo o stalnem izseljevanju prebivalstva na jug. Izgleda, da je močno popuščala tudi čuječnost republikanskih straž, ker prihaja na nacionalistično stran vedno večje število žena, otrok in starcev, ki so zapustili Madrid in prebežali preko fronte. Pri tem pa se po poročilih istega opazovalca nacional. vojska sestimično pripravlja za ofenzivo proti Madridu in Špa-

Pred napadom na Madrid

Franco je zbral pred špansko prestolnico ogromno vojsko, ki čaka povelja, da jo zavzame z naskokom

Burgos, 3. marca. o. Potrjujejo se vesti, da general Franco v vsej naglici pripravlja novo ofenzivo v centralni Španiji. Gotovo je že, da bo tokrat skušal zavzeti Madrid. Po zanesljivih vesteh je zbral na madridski fronti že okrog 750.000 ljudi, 800 letal, nekaj sto tankov in metalcev ognja ter vso težko artiljerijo, ki jo je angažiral pri osvoboditvi Katalonije. Težko topništvo je že razpostavljeno na postojankah okrog Madrida in bo lahko na prvo povelje pričelo spati ogenj in smrt na že napol razdejano špansko prestolnico.

Madrid, 3. marca. AA. Izvršni odbor republikanske unije, ki se je včeraj popoldne sestel, je poudaril potrebo, da se ohrani dosežena politična linija ter da se okrepe zveze med prejšnjimi strankami in organizacijami ljudske fronte. Odbor je izrekel zaupnico republikanski vladi.

Uradno francosko obvestilo o priznanju

Burgos, 3. marca. AA. Havas: Kabinetni ravnatelj v zunanjem ministrstvu Rochat se je v spremstvu francoskega generalnega konzula v San Sebastianu in uradništva španskega zunanjega ministrstva pripeljal danes v palačo Cordon, kamor je prispel zunanji minister Jordana ob 12.30. Rochat je prišel v Burgos, da izroči akt o uradnem priznanju francoske vlade, to je, da obvesti Francovo vlado o sklepu francoske vlade, da pravno prizna njegovo vlado.

Kdo bo angleški poslanik

London, 3. marca. v. Angleška vlada je danes v Burgosu zahtevala agreement za svojega novega poslanika pri nacionalni-

stični vladi. Ko bodo v Burgosu pristali na agreement, bo objavljeno ime prvega rednega angleškega diplomatskega zastopnika pri vladi generala Franca. Poučeni krogi menijo, da je za angleškega poslanika v Burgosu predlagan sir Morice Peterson, dosednji poslanik v Bagdadu.

Angleška gospodarska komisija v Španiji

London, 3. marca. w. »Daily Telegraph« in »Daily Mail« poročata, da bo v kratkem odpotovala v nacionalistično Španijo posebna angleška gospodarska komisija, ki bo proučila tamkajšnji gospodarski položaj in razne finančne prbleme. Če ji bo uspelo doseči spremembo dosežanega španskega strogega sistema uvoznih in izvoznih dovoljenj, bodo angleški trgovini spet odprta vrata v Španijo. Angleška industrija bo morala zastaviti vse sile, če bo v Španiji hotela v kratkem doseči prednostni položaj, ki sta si ga v zadnjih dveh in pol letih priborili Nemčija in Italija.

Obstreljevanje Cartagene

Cartagena, 3. marca. AA. Havas: Pet nacionalističnih letal je včeraj popoldne bombardiralo središče mesta Cartagene. Bombe so naredile precej škode in je bilo nekaj ljudi ranjenih.

Povratak italijanskih ranjencev iz Španije

Neapelj, 3. marca. br. Z dvema pamikoma se je danes vrnilo iz Španije 3000 italijanskih oficirjev in vojakov, ki se bili ranjeni v zadnjih bojih v Kataloniji.

„Sto let francoskega slikarstva“

Velika in dragocena umetnostna razstava v Beogradu

Beograd, 3. marca. AA. Po zaslugi visokega znanjama Nj. Vis. kneza namestnika za umetnost postaja Beograd čedalje važnejše središče umetniškega življenja in delovanja. Po veliki razstavi italijanskega portreta preteklo pomlad, razstavi, ki je privabila več ko 80.000 obiskovalcev, bo zdaj šest tednov odprta v muzeju kneza Pavla prav tako veličastna razstava »sto let francoskega slikarstva«.

Na razstavi bo razstavljenih več ko 120 umetnin največjih francoskih slikarjev do Cézanna in več ko 50 risb največjih francoskih mojstrov. Slike za razstavo pošljejo najznamenitejši francoski muzeji in najslavnejši zasebni zbiralci. Samo iz pariskega Louvra dobimo nad 20 slik. Slike iz Lyona, Reimsa, Dijona, Nancyja, Bordeauxa, Montpellierja, Rouena itd. se bodo pridružile zbirki iz Louvra in najlepšim umetninam iz drugih zbirk. Umetnine bosta poslala tudi slavni Rodinov muzej v Parizu in versajski muzej. Razstava bo dala edinstveno prilžnost vsemu našemu narodu, da vidi največje slikarje, kar jih je imela Francija v 19. stoletju. Renolr, Gogin, van Gogh in drugi bodo zastopani na razstavi z velikim številom svojih najboljših slik.

Po pisanju francoskih listov bo to največja in najbolj reprezentativna razstava francoskega slikarstva 19. stoletja, kar jih je kdajkoli bilo v tujini. Kako važna in pomembna je ta razstava, se vidi tudi po tem, da sta prevzela pokroviteljstvo nad njo Nj. Vis. knez namestnik Pavle in predsednik francoske republike Lebrun. Razstavo priredi francosko društvo za umetnost, v prirediteljskem odboru pa sta med drugimi tudi podpravnatelji francoskih državnih muzejev in glavni ravnatelj umetniškega oddelka prosvetnega ministrstva.

Razstavo bodo slavnostno otvorili v muzeju kneza Pavla 18. marca, trajala bo pa do 24. aprila.

S kitajskih bojišč

Šanghaj, 3. marca. AA. Japonski oddelki so izvršili severno od Hiangfuja celo vrsto napadov s topništvom in tanki. Ti napadi so veljali kitajskim oddelkom, ki so se umaknili v te kraje po veliki bitki. Sodijo, da je v severnem delu Kiangsuja zbranih 60.000 kitajskih vojakov.

Pred poroko perzijskega prestolonaslednika

Kairo, 3. marca. AA. Reuter: Sele danes 12 dni pred svojo poroko, je prestolonaslednik Iranu prikril vidno svojo bodočo soprogo, princesinjo Fauzinjo. sestro egiptskega kralja Faruka. Iran-kemu prestolonasledniku so priredili navdušen sprejem tako v Kairu kakor tudi v Aleksandriji, kamor se je pripeljal danes zjutraj z egiptsko kraljevo jahto iz Beyruta.

Obletnica osvoboditve Bolgarske

Sofija, 3. marca. br. Danes so po vsej Bolgariji svečano proslavili 61. obletnico narodnega osvobodjenja. V cerkvi sv. Nedelje je bila svečana služba božja, ki so se udeležili vsi člani vlade. Službe božje so bile tudi po vseh drugih cerkvah v vsej državi. Vsi lokali so bili zaprti.

Nova nemška odprava na Mount Everest

München, 3. marca. AA. »Münchener Neueste Nachrichten« poročajo, da bodo jutri monakovski alpinisti Schmader, Grebbe in Paidar odpotovali v Indijo, odkoder se bodo skušali povzpeti na Nanga Parbat.

Smrt črnogorskega književnika

Beograd, 3. marca. p. Davi je umrl v 80. letu starosti bivši narodni poslanec in črnogorski književnik Tomo Oraovac.

Grški pravoslavni patriarh umrl

Aleksandrija, 3. marca. p. Danes je tu umrl, zadet od srčne kapl, grški pravoslavni patriarh Nikolaj V.

niji, ki je še v rokah republikancev. Od vseh strani dovažajo nove sveže čete, topove in streljivo. Optimisti se sicer nadejajo, da se bo Madrid udal brez boja, toda voditelji nacionalistične vojske računajo z vsemi možnostmi.

Gandhijev post do smrti

London, 3. marca. a. Gandhi je danes popoldne začel s »postom vse do smrti«. Pred pričetkom je izpil le kozarec mleka.

Gandhi je začel s postom ob navzočnosti velikega števila novinarjev ter drugih ljudi, med katerimi je bilo tudi dosti žensk in otrok. Ko se je začel postiti, so ljudje začeli moliti zanj.

Ob enih popoldne je Gandhi prejel pismo od maharadže države Radkot Takore Sahiba, v katerem maharadža pravi, da ne more upoštevati Gandhijevih predlogov in sicer iz razlogov, ki jih podrobno navaja. Gandhi je to pismo vrgel v ogenj.

Spričo vesti, da je Gandhi v Radkotu začel z gladovno stavko, se je zbrala ogromna množica na ulicah. Ljudstvo je sklenilo, da bo stavkalo ves dan v znak simpatije do Gandhija. Gandhi je zdaj star 70 let.

Görring odpotoval v Italijo

Berlin, 3. marca. AA. Generalfeldmaršal Görring se je danes odpravil s svojo ženo v Italijo na večtedenski dopust.

Smrt angleškega politika

London, 3. marca. AA. Reuter: V Švici je umrl lord Allan of Hartwood, star 49 let. Zavzemal je ugledno mesto v nacionalni laburistični stranki, ki jo je pa pred dvema letoma zapustil zaradi nesoglasja glede politike DN.

Žrtve in opustošenja eksplozije v Osaki

Tokio, 3. marca. AA. Havas: Agencija Domej poroča iz Osake, da je škoda, ki jo je povzročil požar v smodnišnici Hirakava, manjša kot pa so mislili prej in kakor so objavila policijska poročila. Naknadno poročilo, da je bilo popolnoma porušeni vsega skupaj 250 hiš, ne pa 900, kakor je bilo sporočeno prej. Okoli 100 hiš je le delno poškodovanih. Ubityh je bilo 136 ljudi, 526 pa ranjenih. Se vedno po obstoji nevarnost posebno za tiste, ki so v bližini vojaških skladišč. Večina beguncev iz Hirakete se vrata na svoje domove.

Iz državne službe

Beograd, 3. marca. p. Upokojen je višji poštni kontrolor Janko Hammerstad v Ljubljani. — Učitelj Ivan Lahmar na Blejski Dobravi je s 5. januarjem 1937 uvrščen v 6. pol. skupino. — V železniški službi so bili premešeni: upravni uradnik Vladimir Smole z gor. kol. v Ljubljani k gradbenemu oddelku ljubljanske direkcije, prometnik Danijel Zvenikar iz Vuhreda v Nomenj ter prometnik Anton Zvan iz Nomenja v Vuhred.

Vremenska napoved

Zemurica: V primorju in zapadnih krajih jasno, v vzhodnih in južnih predelih oblačno, poneči mraz v severnih krajih in v sredini države. Dunajsko: Zjutraj nekoliko slane. Nebo jasno, le pozneje nekoliko oblačno. V gorah višje temperature in manj vetrovno. Lepo vreme se bo obdržalo preko konca tedna.

Rumunija in Poljska

Včeraj je odpotoval rumunski zunanji minister Gafencu v Varšavo, kjer pričakujejo novo okrepitev poljsko-rumunskega zavezništva

Bukarešta, 3. marca. a. Danes ob 9.30 se je rumunski zunanji minister Gafencu odpravil v družbi glavnega tajnika zunanjega ministrstva Creveana in poljskega bucareškega poslanika Raczinskega na uraden obisk v Varšavo. Na postaji so se od njega poslovili višji uradniki zunanjega ministrstva in osebe poljskega poslanstva. Z istim vlakom se je odpravila v Varšavo tudi skupina rumunskih časnikarjev s šefom takovnega urada Dragom na čelu.

Pred odhodom je Gafencu izjavil novinarjem: Srečen sem, da morem kot zunanji minister obiskati Varšavo. Vedno sem globoko veroval v velik pomen poljsko-rumunskega zavezništva. Smatram, da je sodelovanje med Poljsko in Rumunijo zelo pomembno. Poljska in Rumunija moreta ustvariti okoli sebe miroljubni pas, kar more biti v korist vsem našim sosedam. Poljsko-rumunsko sodelovanje more dovesti do tega, da se mednarodna napetost poleže, posebno napetost med sosedli. To sodelovanje bo usmerjeno k prijateljskemu zblizanju vseh držav v Podunavju. Jaz sem iz vsega srca pristal poljsko-rumunskega zavezništva. Srečen sem, da morem izkazati čast predsedniku poljske republike, ter da se sestanem s svojim tovarišem zunanjim ministrom Beckom, s katerim me veže že davno iskreno in zvesto prijateljstvo.

V Rumuniji si mnogo obetajo od obiska

Bukarešta, 3. marca. p. Rumunski tisk pripisuje Gafencovu potovanju na Poljsko velik političen pomen. Po Beckovih razgovorih s Ciano, poljskih zagotovilih Franciji o gotovi in brezpogojni izpolnitvi obveznosti na osnovi vojaške pogodbe med obema državama in po incidentih v Gdan-sku, spričo katerih so se poljsko-nemški odnosi znova močno ohladili, bo Gafencu v Varšavi lahko računal s povsem konkretnimi uspehi. Poljska je sicer prav te dni nasproti Italiji pokazala, da hoče ostati v vsakem primeru in nasproti vsakomur samostojna in nevezana, vendar je očitno v njenem lastnem načrtu, da se čim bolj otrese vplivov iz totalitarne sosesčine.

Razgovori v Varšavi se bodo nanašali na nadaljnji razvoj poljskega in rumunskega gospodarskega ter političnega sodelovanja. ki se je lani v času septembrske krize znatno omajalo. Znano je, da je Rumunija s svojim odločnim nastopom sodočitočno vplivala na to, da Poljska in Madžarska nista dosegli popolne izpolnitve svojih srednjeevropskih aspiracij in predvsem ne skupne meje v Podkarpatski Rusiji. Odtlej so se na Poljskem že znatno iztrznili in baš Ciano obisk je pokazal, da Beck ne reflektira več na italijansko podporo za iz-

vedbo svojih ekspanzijskih načrtov v Srednji Evropi. Poljska se je spričo držno začela ukrajinske kampanje svoje zapadne sosedice iz lastnega nagiba spet vse bolj naslonila na Francijo. Nastopil je ugodni trenutek, da Gafencu v Varšavi izkrije vroče železo in doseže popolno ureditev političnih odnosov med Poljsko in Rumunijo na realnih osnovah. Potlej bo mogoče tudi resno misliti na že ponovno znanovano, a vsakokrat izjalovljeno vojaško in gospodarsko sodelovanje obeh držav na evropskem vzhodu.

Tudi poljski tisk v podobnem smislu obetuje pomen Gafencovega obiska. Listi si od razgovorov obeh zunanjih ministrov obetajo utrditev poljskih pozicij v srednji Evropi in tesno sodelovanje v trikotru Varšava-Bukarešta-Pariz.

Tudi na Poljskem

Varšava, 3. marca. AA. O priliki obiska rumunskega zunanjega ministra Gafenca v Varšavi objavljajo časopisi dolge članke, posvečene temu obisku, ter slike ministra Gafenca. »Gazeta Polska« v svojem poročilu iz Bukarešte pravi: Poljsko-rumunska zveza je odlično prestala življenjske skušnjave. Usoda ostalih vezi za ohranitev jamstev, na katere je Rumunija pristala, ni bila tako srečna. Velike države, ki so pod svojim pokroviteljstvom držale sistem kolektivne varnosti, so izgubile v veliki meri svoj prejšnji položaj v Podunavju in jugovzhodnem delu Evrope.

Ciano zopet v Rimu

Rim, 3. marca. AA. Italijanski zunanji minister grof Ciano in njegova soproga sta se davi vrnila iz Varšave v Rim. Na postaji je bilo navzočih več ministrov in strankinih funkcionarjev, zastopniki rimske občine ter poslanci Nemčije, Českoslovaške in Madžarske.

Dve milijardi za narodno obrambo na Poljskem

Varšava, 3. marca. AA. Sejm je soglasno sprejel novi zakon o industrijskih napravah. Isti zakon odreja dve milijardi zlotov za narodno obrambo.

Preganjanje ukrajinskih duhovnikov na Poljskem

Varšava, 3. marca. o. V ukrajinskih krajih je začela policija kretirati duhovnike, ki so vsi po večini katehizirani voditelji ukrajinskega gibanja. V vojvodstvu tar-nopolskem je bilo doslej aretiranih 159 duhovnikov. Nekateri so bili že obsojeni na razne zaporne kazni. V ceioti je bilo aretiranih okrog 500 ukrajinskih duhovnikov.

Tudi Soudan ni uspel

Belgijska vladna kriza traja že mesec dni, ne da bi bili kakšni izgledi za njeno uspešno rešitev

Bruselj, 3. marca. a. Liberalni poslanci in senatni klub sta z veliko večino sklenila, da ne morete sodelovati v novi vladi, dokler se ne uredi Maertensova zadeva tako, kakor želi velikaška večina belgijskih rodojbov, tako Valoncev kakor Flamev. Soudan je prišel zato do prepričanja, da v takšnih okoliščinah ne bi mogel sestaviti vlade, ki bi imela zadostno avtoriteto za ureditev težavnih in kočljivih vprašanj ter je zato kralju Leopoldu danes vrnil mandat.

Danes dopoldne je kralj Leopold sprejel v avdienco bruseljskega župana in vodjo liberalne frakcije v zbornici Maxa ter mu poudaril mandat za sestavo vlade. Max je izjavil, da je položaj tak, da bi mu ne uspelo izpolniti mandata. Dejal je tudi, da ne more podati ostavke na položaj bruselj-

skega župana. Zvečer je vladar sprejel od sedanjega ministrskega predsednika in voditelja katoliške stranke Pierlota.

V političnih krogih prevladuje prepričanje, da bo sedanja vladna kriza, ki traja že mesec dni, mogoče uspešno likvidirati šele potem, ako bi Maertens podal ostavko kot član Flamske akademije.

Bruselj, 3. marca. AA. Kralj Leopold je poveril mandat za sestavo nove vlade liberalnemu politiku in bruseljskemu županu Adolfu Maxu.

Začasna ukinitve priseljavanja v Čile

Santiago de Chile, 3. marca. AA. Zaradi preureditve priseljavanja v Čile je vlada za 60 dni ukinitla vsako priseljavanja,

Dve naši koristni organizaciji

Jadranska Straža in Rdeči križ sta pokazala spet razveseljiv napredek

Smo v sezoni občnih zborov. Bilanca marsikaterega društva izkazuje težko življenje, na drugi strani pa je tem bolj razveseljivo, da nekatere naše najvidnejše organizacije kažejo ponoven razveseljiv razvoj. Poleg Rdečega križa prednjači v Ljubljani krajevni odbor Jadranske straže, ki si je v preteklem letu spet lepo opomogel, kar tudi zasluži, saj je ta odbor pod spretnim in res poštenim vodstvom ena najmočnejših edinic, kar jih šteje naša edna, eminentno nacionalna pomorska organizacija.

Letos so se zbrali najvnetejši pripadniki JS k obnemu zboru v lepo okrašenih dvorani kolodvorske restavracije. S simpatijami je bila opažena navzočnost generala Dodča in še nekaterih višjih častnikov ter drugih veljavnih mož, znanih po sodelovanju pri našem narodnem delu. Predsednik g. generalni tajnik TPD Josip Pogacnik se je v nagovoru spomnil pokojnikov, med njimi dvorne dame Franje Tavčarjeve, gospe Anči Kramerjeve, stolnega kanona ka dr. Opeke, pisatelja dr. Laha, rudarske glavarja inž. Močnika, univ. prof. Cirila Znidaršča in še nekaterih drugih zvestih stražarjev. Delajmo na spoju naše ožje domovine z jadransko obalo — je bodril predsednik — brgajmo se za zveze zaledja z morjem, skrbimo, da bo vsakdo prebujen za zavestjo o življenjski potrebi morja in njegovih obal! Sveta nam bodi naloga, da iz primorske države postanemo pomorska država! Pred leti je bila sprejeta na obnem zboru resolucija, da postane Jadranska straža vsedravska organizacija. Umetna je bila naša zahteva po lastnem mornarskem ministrstvu, umetna tudi zahteva po čim prejšnji ustrežajoči zvezi Slovenije z morjem. Vse to venomer ponavljamo. Žal ni v naši moči in delokrogu, da naredimo več, kakor da opozarjamo na vse potrebno in dvigujemo naš glas — morda se bo le kdaj kaj koristnega ukenilo. Kar pa lahko z veseljem in ponosom ugotavljamo, je videz porast članstva. Saj je v enem letu pridobil krajevni odbor JS v Ljubljani 800 članov, da jih šteje 1789, kar pri današnjih razmerah ni malenkost. Še vedno pa stoji velik del občinstva, zlasti onih, ki imajo največ koristi od morja, ob strani in je nedostopen za vabila k pristopu v Jadransko stražo. Osem sto novih članov naj bo vsem oklevajočim za zgled. Samo močni bomo lahko zahtevali ono, za kar danes prosimo.

V podobnem delu je bila ženska sekcija najmočnejša. Zgledno pridnost je pripomogla k sijajnim uspehom nabiranih akcij in prireditvev. Načelnici ge. Pirkmajerjevi se je predsednik še posebej zahvalil. Prireditveni odsek pod vodstvom g. ravnatelja Goloba je z dobro uspešnimi prireditvami, posebno pa s plesom v narodnih nošah, lani in letos dvignil ugled JS in tudi izdatno podprl blaginjo. Propagandni odsek je z dobro izbranimi in tudi dobro obiskanimi predavanji storil v polni meri svojo dolžnost. Podrobneje je v zvezi s tem sestavljen obsežen poročilo nanizal tajnik pokojnikov v p. g. Kristan vrsto prireditvev, pri katerih je krajevni odbor JS sodeloval. Odbor je poslal lani 18 siromašnih

otrok na morje, za 7 otrok je krila vse stroške ženska sekcija. Tajnik se je dalje pomudil pri obeh glavnih prireditvah in pri Jadranskem dnevu, ko so vsi trije ljubljanski krajevni odbori JS (Ljubljana, železnica in akademiki) proslavili 20letnico naše svobode na morju. Prireditvena sekcija se bo tudi v bodoče prizadevala združevati z družabnimi prireditvami širše sloje prijateljev Jadranske straže zaradi popularizacije pomorske ideje. Tudi tajnik g. Kristan je posvetil posebno poglavje ženski sekciji, ki ima 264 članic. Sekcija je razprodala lepo število slikanic, priredila je narisane dan za letovanje siromašnih otrok na morju, mladinski sklad je podprla z lepim zneskom za letovanje otrok ter je podarila še 2.500 d'n v počaščenje spomna na odbornico gospe Anči Kramerjevo. Levji delež uspeha pri veliki zimski prireditvi gre ženski sekciji. Lepo dopolnilo k tajniškemu poročilu so bile številke blaginje g. ravnatelja Rajka Ogriha, ki je lahko podal letos znatno zadovoljivejši račun kakor lani.

Rdeči križ v burnem letu

Ljubljana, 3. marca
Ljubljanski pododbor RK je snoči zboroval v Delavski zbornici. Predsednik dr. Oton Fetič se je v nagovoru poudaril, kako so dogodki preteklega leta potisnili daleč v ospredje vojne naloge Rdečega križa. Kljub vsem mirovnim pogodbam in paktom Društva narodov in kljub vsej navidezni miroljubnosti evropskih in izvenevropskih držav divja med poedinimi državami vojna in povsod se vrši mrzlično oboroževanje. Dasi je Jugoslavija miroljubna država, je jasno, da bi v primeru nove evropske vojne morala tudi ona v vojno viro in v tem primeru je ravno Slovenija kot obmejno ozemlje izpostavljena največji nevarnosti. Naloga ljubljanskega pododborja mora biti v čim večji meri posvečena temu cilju: izobrazba čim številnejšega sanitetnega osebja, pouk prebivalstva za primer vojnih, zlasti letalskih napadov, pouk najpotrebnejšega znanja o prvi pomoči in slično. S podvojenimi silami pa bo moral RK nadaljevati tudi mirno delo: lajšati bedo.

Tajniško poročilo g. Ivana Malnarčiča je pokazalo, da je bilo društveno delovanje kar se da živahno. Izvršila sta se dva bolnišarska tečaja, izvedla se je zimska podpora akcija in priredila tradicionalna kresna veselica. Delo društva so z velikimi simpatijami spremljali in podpirali tudi ostali ljubljanski meščani. Posebno zahvalo je izrekel tajnik mestni občini in Trboveljski premoškopni družbi, ki sta s svojimi podporami omogočili zimsko akcijo. Lani je dosegel odbor pri zbiranju članstva razveseljive uspehe. Vsega članstva ima pododbor 3.427, število se je povečalo za 1.225 članov, lep dokaz, kako dobro je zasidrana organizacija RK med prebivalstvom Ljubljane.

V imenu prireditvenega odseka je podal poročilo predsednika ga. Minka Kroftova. Bilo bi potrebno več kulturnih filmov. G. Anton Jagodic je poročal o socialnem odseku. Da bi vsaj malo omilili bedo revnih ljubljancev in najhujši zimi, je sklenil socialni odsek nabaviti 5 vagonov

Propagandni odsek bo tudi v bodoče priredil predavanja in bo poskrbel, da dobi Jadranska straža v Ljubljani lastno glasilo po zagrebškem zgledu. Glasilo naj bi izhajalo mesečno enkrat in bo še bolj povečalo članstvo med seboj ter doprineslo v veliki meri k širjenju idej Jadranske straže v Ljubljani.

Tako so torej poročila v celoti pokazala zadovoljiv napredek. Najlepše priznanje je bilo izrečeno predsedniku Jošku Pogacniku s tem, da je bil s toplim odobravanjem soglasno ponovno izvoljen. Tudi odbor je v glavnem ostal neizpremenjen in se bo v kratkem konstituiral. Ko je bil dnevni red izčrpan, je predsednik oblastnega odbora g. podban v pokloju dr. Otmar Pirkmajer sporočil pozdrave oblastnega kakor tudi izvršnega odbora JS in v daljšem govoru učinkovito bodril k nadaljnjemu delu za ljubljanski pokret. V najlepši harmoniji je bil zaključen ta zbor, ki ga moremo z veseljem uvrstiti med enega najpozitivnejših obračunov v naših društvih.

premoga, 1.170 kg moke, od raznih dobitnikov pa je izprosil nekoliko blaga za obleke in perilo. Na pobudo gospe dr. Fetičeve je darovala TPD dva vagona premoga. Obdarovanih je bilo 595 družin s premogom, 117 družin z moko in 20 družin z blagom.

O samarjanskem odredu je poročal dr. Franta Mis. V odredu je aktivno sodelovalo 150 samarjank in samarjanov. Sodelovali pa so tudi v ostalih odborih in odsekih. Septembra se je pričel nov bolnišarski tečaj, prav v času evropske krize je bil naval prijaviteljev izredno velik. Odred je sodeloval na 17 prireditvah, ki so bile večinoma športne. V 614 primerih je nudil prvo pomoč. Odredu bi bilo zelo zlahka, če bi imeli v Ljubljani dom Rdečega križa, ki bi nudil potrebne prostore. Novo izvoljeni odbor naj bi poizvil akcijo za skorajšnjo zgraditev doma.

Zelo stvarno je bilo tudi poročilo šefa PRK g. Franca Starmana. Število podmladkarjev je tudi lani precej naraslo. Lepo je uspevalo delo podmladkarjev na zdravstvenem poprišču. Delovalo je 13 solskih kuhinj, velike koristi pa so nudile tudi počitniške kolonije, ki jih prirejajo razne organizacije. Banovinska sekcija PRK je priredila tudi več tečajev iz higijene in prirejena je bila lepa akademija. Učenci so sodelovali tudi pri človekoljubnem pokretu, ki ga je pokrenil ženski odsek pri JUU, pri obdarovanju siromašnih otrok v narodno ogroženih krajih Slovenije.

Ponovno je bil soglasno izvoljen za predsednika g. dr. Fetič, za podpredsednico pa ga. Minka Krofta. Ostali odbor je takisto v glavnem stari, z manjšimi izpopolnitvami novih članov. Za vestno in pošteno delovanje so bili odklopani: ga. Vera Adlešičeva, ga. Marija Fetičova, ga. Minka Voduškova, ga. Stanislava Vošina, go. Jože Zirovnik, Franc Jurca, Dolfe Kupecky, Ada Prinčič, Franta Gorčnik, Matija Baumgartner, Slavko Armič, Janko Furman, Daniela Kopecky in Sofija Svetetova.

Vlom v Crngrobu

Tat je odnesel ciborij in izropal puščice

Crngrob, 3. marca
Za izletnike in romarje je Crngrob znana privlačna točka. Uro hoda iz Škofje Loke, pa si na vzpetini, odkoder je lep razgled po prostranem Sorškem polju. Od leta 1935 dalje, ko so bile odkrite starodavne freske, se je število obiskovalcev še bolj povečalo. Crngrobški cerkev je bila pozidana že sredi 13. stoletja. Svetišče hrani številne zanimivosti, in morda je prav to napotilo neznane vlomilce, da so se skušali okoristiti na tem svetem kraju. V noči na četrtek ali pa že prej je bilo vlomljeno v cerkev. Cerkovnik Logonder France, ki stanuje blizu cerkve, ni čul in ne videl ničesar.

Vlomilec se je poslužil poti skozi okno. Ob koncu južne ladje, kjer je najstarejši

izmed crngrobških oltarjev in kraj njega kip sv. Florijana, se je zavilhtel nepridiprav v notranjost. Pri močnem velikem oltarju, ki je največji med zlatimi oltarji na Gorenjskem, saj sega prav do stropa svojih 10 m visoko in ga krasijo 100 figur, je odtrgal tabernakelj z lesenimi vratci na vreteno in se polastil ciborija. Svedrovec je stikal potem za denarjem po puščicah. Koliko je odnesel, je težavno reči.

Vlom je bil odkrit v četrtek zjutraj. Napovedana je bila namreč služba božja. V Crngrob je prispel častni kanonik in dekan g. Matej Mrak iz Stare Loke. Cerkovnik Logonder je zato šel odprati cerkev takoj zjutraj in tako je prišla tatvina na dan. Storitve iščejo orožniki.

Tisočake so vohali

Po dveh vlomih v župnišče v Kropi so hoteli trije zločinci odnesti 40.000 din iz zadržne blagajne

Kamna gorica, 3. marca

Predpustni čas, ko si vsak želi kakšnega priboljška, spravi marsikoga na kriva pota. Tako je bilo letos tudi v Kropi. Tatovi, ki so gotovo dobro poznali razmere v župnišči, so vlomili v shrambo, ki je vedno prav dobro založena. Odnesli so lepo število klobas in se založili za zadnje pustne dni tudi z drugo prekajeno mesnino. Dečku, ki spi poleg shrambe in ima čudovito zdravo spanje, da se med ropotom ni zbudil, so ga odnesli dva čevlja, vsakega od drugega prava. Potem so oba čevlja zavrgli nekje izven Kroke. Ni izključeno, da so hoteli s tema čevljema zamesti sled. Zaenkrat jim je to uspelo.

Ker se je tatovom prva tatvina dobro obnesla, so ponovili vlom v župnišče. Pretekli tork zjutraj je izginila iz kropskega župnišča še preostala mesnina. Tatovi so bili ponoči odnesli še 40 suhih klobas, več salam, nekaj napolnjenih svinjskih želodcev in gnjat, ki se je sušila za ravnatelja žbelskega zadrge. Isto noč pa je bil k sreči še pravočasno preprečen vlom v žbelsko zadrugo, kar priča, da se tatovi ne zadovoljujejo več le z mesnino. Polakomnili so se denarja. Ni izključeno, da je last več ali manj revnih zadržanov, v splošnem pa samih

takih ljudi, ki si kaj trdo služijo vsakdanji kruh.

V tork ponoči okoli 1/2. je začel zadržni delavec Megušar, ki stanuje v prizemnih prostorih žbelske zadrge, zvenket stekla. Planil je iz sobe in opazil, da stoji nekdo na oknu pisarne. Ko je zakričal in vprašal, kaj dela, sta odskočila dva moška, ki jih Megušar ni mogel spoznati. Bliskovito sta namreč izginila v temi. Vendar je Megušar opazil še tretjo senco na bližnjem mostičku, ta pajdaš je bil očitno na straži. Megušar sodi, da je bil to neki tujec, ki ga je zadnji čas videl hoditi po Kropi. Vse kaže, da bo treba krivce iskati med tujci, ki pogosto prihajajo iskati dela v naše kraje, odkar urejamo strugo Kroparice in lomimo kamenje pri Kamni gorici. Na Megušarjeve krike je prihitel nočni čuvaj, ki varuje sleherni noč zadržno imovino. Nočni čuvaj je medtem, ko sta tatova skušala vlomiti v pisarno, čistil neko peč na drugem koncu poslopja. Megušar in nočni čuvaj sta ugotovila, da sta tatova na nezamreženem oknu previdno vtišnila zunanjo šipo z roko, ki je bila namazana s klijem, da se prepreči zvenket stekla. Medtem sta pa bržčas zadela tudi na notranjo šipo, ki je zavnetketa in zbudila Megušarja. To je

Nikar se ne bojte...

Kožo Vam verujem jaz! Zato se Vam ni treba bati nič napačnega vremena. Če ste si npr. namazali kožo z Nivea Zakri samo Nivea vsebino. Enkrat odino obravnavalo sredstvo za kožo.

bila prava sreča. V blagajni je bilo namreč shranjenih 40.000 din, ki so jih prejšnji dan dobili po pošti. Nadalje je v pisarni poleg blagajne več pisalnih strojev in še razni predmeti. Ljudstvo se vprašuje, komu so tako dobro znane krajevne razmere

in kdo je mogel vedeti, da je bilo prav tišto noč v sobi toliko denarja. Ni izključeno, da so topot sodelovali tudi tuji tatinski mojstri, — toda gotovo ne brez navodil človeka, ki so mu razmere v Kropi dobro znane.

Kočevski požigalec

je spet zanetil nevaren nočni ogenj sredi Kočevja

Kočevje, 3. marca.

»Jutro« je že lani poročalo o pogostih požarih v okolici Kočevja. Na žalost se varnostnim oblastvom dčlejš še ni posrečilo izslediti neznanega požigalca, ki očitno iz nasladi podtika ogenj.

V noči na četrtek je okoli polnoči spet nastal požar sredi Kočevja. Požigalecva roka je to pot zažgala skedenj in hlev posestnika Bachmajerja. Ogenj je obe posopji upepelil. V sosesčini so gospodarska poslopja gostilničarke Braunejeve

in gasilci so imeli dosti posla, da so požar lokalizirali. Posestnik Bachmajer trpi občutno škodo.

Oblastva vrše intenzivno preiskavo, da bi nevarnega požigalca izsledili. V interesu uspešne preiskave bi bilo, če bi tudi civilno prebivalstvo pomagalo iskati nepridiprava, ki je miroval od lanske jeseni, a je znova začel nastopati. Prebivalstvo okoliških vasi je čisto zbegano in mnogi posestniki so spet organizirali nočne straže.

Izpoved divjega lovca

Obstreljeni Alojzij Kožar bo okrevljal

Novo mesto, 2. marca

Iz Velikih Lašč je včeraj malo pred 13. pribrel pred bolnišnico Usmiljenih bratov v Kandiji avtomobil, iz katerega so prenesli v zavod smrtno ranjenega mladeniča. V njegovem spremstvu je bil tudi orožnik, ki je upravi povedal, da je to Alojzij Kožar iz Dvorske vasi pri Sodražici, ki je, kakor znano, ustrelil nesrečnega lovskega čuvaja, 59-letnega Franca Škapina.

Naš novomeški sotrudnik je takoj posetil ranjenca v I. nadstropju, kjer zdravljuje poškodovance. Mladi Kožar se počuti sicer razmeroma dobro, je pa v precejšnjih skrbih zaradi svoje usode. O razburilnem dogodku, ki se je tako tragično končal, pripoveduje naslednje:

»V četrtek, 23. februarja ob 13. smo se Franc Žužek, Anton Kožar in Kožarjev in jaz zmenili, da gremo na divji lov v gozd Brinjevko. S seboj sem vzel zločljivo dvocevno puško, prav takšno je imel tudi Kožarjev Anton. Obe puški sem vrgel v narbrtnik. Žužek je bil brez orožja in je bilo sklenjeno, da bo za gonjača. Ko smo po dobri uri dospeli v gozd, ki je poln globeli, smo se razmestili na najbolj pripravnega mesta. Namesto Žužka, ki je ostal na preži, je šel za gonjača Kožarjev Anton, Žužek pa je stal pod strmim rebrom na straži. Ko sva tako z Žužkom čakala v zasedi, da pride divjačina pod strel, nas je pri čakanju okrog 16. ure iznenada zmotil pokojni Škapin, ki se nam je neopazno približal. Škapin je mene najbrž dobro videl in je ustrelil v gozd. Strel me je zadel v desno roko in nogo. Prišel sem naglo krvaveti. Takoj po prvem strelu sta Žužek in Kožar,

ki sta bila nekoliko nižje, zbežala. Lotil se me je obup, vendar sem zbral vse svoje moči, da uidem Škapinu. Zavlekel sem se v bližnji jarek, kjer sem onemogel počival. Škapin pa me je kmalu izsledil in oddal prsti meni drugi strel, ki me je zadel v prsi. Neka tajna sila me je zdajci vrgla kvšku, da sem skočil na noge kakor ranjena zver in zbežal po gozdu brez pravega cilja, Škapin pa za menoj. Na tem divjem begu, ko se me začele zapuščati moči, sem se obrnil in streljal na slepo srečo proti preganjalcu. Ne vem, če sem zadel, spominjam se samo to, da sem napol vse sile in tekel naprej proti Bravčevemu vrtu. Ko sem tam na obronku počival, me je zasail orožnik iz Sodražice. Temu sem se umaknil preko senožeti v gozd Mlako, kjer sem se skril v gosto zaraslo grmovje in kjer sem se zaradi izčrpanosti in izgube krvi onesvestil. Koliko časa sem bil v tem stanju, ne vem. Jedel nisem nič in tudi do vode nisem mogel priti dva dni. V tork popoldne, šesti dan po krvavem dogodku, sem se privlekel iz skrišališča in se s težavo splazil do domače vasi. Ko sem bil že blizu domače vasi, me zagleda posestnik Bentinova. Ta je obvestila domače, ki so mislili, da sem že mrtev. Prišli sta moji sestri in kmalu nato so me prenesli na moj dom, odkoder so me prepeljali v bolnišnico. Puško sem bil kupil pred tremi leti, predno sem šel k vojakom, od Jožeta Praznika.

Tako torej pripoveduje ranjeni divji lovec, Seveda pa je to samo ena plat zvozna, kajti nesrečni Škapin, ki je svojo odgovorno službo končal pod strelom divjega lovca, je odnesel skrivnost s seboj v grob.

Umrl je 115-letni črnogorski korenjak

Zadnjega sina je dobil v 105. letu starosti

Ljubljana, 3. marca
Nedavno smo objavili zgodbo črnogorskega korenjaka Mla Džoganovića iz niškiške okolice, kateremu se je v 95. letu starosti rodil sin. Mislili smo, da je ta starina v tem pogledu dosegel rekord, zdaj pa smo doznali za primer, ki je Džoganovića rekord izpodbil.

V Beranah v Črni gori je te dni umrl eden izmed najuglednejših beranskih muslimanov, Adem Softić, okrožni muftija v pokloju, oče našega prijatelja g. Tufilka Softića, akademika na ljubljanski univerzi. Pokojni Adem je dosegel tudi za črnogorske razmere zelo visoko starost — 115 let. Rodil se je okrog leta 1823. v vasi Barah pri Bjelem Polju. Doprill je staro muslimansko bogoslovno šolo in postal okrožni islamski verski poglavar v beranskem okolju. Na tem svojem mestu se je odlikoval s svojim delom za verski in prosvetni podvig rojakov, zelo zasluzno in uspešno pa je deloval tudi za sporazum in vzajemnost med muslimanskim in krščanskim življenjem. Po njegovi zaslugi je bilo prebivalstvo Beran deležno izredne obziranosti nekdanjih turških oblasta, a leta 1912 je bilo po njegovi zaslugi ustavljen izseljevanje turškega prebivalstva iz črnogorskega Sandžaka, zaradi

česar mu je kralj Nikola izrazil posebno priznanje.

Adem Softić se je štirikrat oženil. Zadnjič se je oženil leta 1922., torej v svojem 99. letu, in po enem letu je dobil prvega sina, 5 let pozneje, torej v 105. letu starosti, pa drugega. Vse do zadnjih dni je bil čvrst in opravljal je svoje dnevno delo ter se pri tem lahko meril z desetletjem mlajšimi. V vsem svojem dolgem življenju ni bil nikdar resneje bolan, opojnih pijač pa ni nikdar užival. Svojo visoko starost in čvrsto zdravje je sam pripisoval dobremu črnogorskemu podnebu, enakomernemu delu in opuščanju vsega nepotrebnega v življenju. Naj mu bo zemlja lahka, rodbini pa naše sožalje!

Pri modlitvi

Šla je v modni salon, da bi si kupila nov klobuk. Za ocenjevalca je vzela moža s seboj. Ta pa je samo molče stal zraven nje. Naposled je rekla:

»Zdaj sem pomerila že najmanj dvajset klobukov, pa ne rečem niti besede. Kateri ti je najbrž všeč? Kateraga naj vzamem?«
»Hm,« zagode mož, »tu je pa dober nasvet drag!«

ELITNI MEDICINSKI PLES

se vrši DANES ZVEČER v vseh prostorih KAZINE. Igra Adamičev jazz.

Prvovrsten buffet, bar.

Sprejem gostov od 20.30 do 21. ure.

Mize je rezervirati do 12. pri vratarja na univerzi in od 4. do 17. v Kazini, I. nad.

Iz Maribora

a— Cokanova je podlegla poškodbam. Rodbinska tragedija se je sedaj povsem dopolnila. Marijo Cokanovo so prednočnim prejelili iz splošne bolnišnice na njen dom v Mejno ulico 16, pa je revica kmalu po prevozu izdihnila na poslednjih smrtno-nosnih poškodb, ki jih ni prizadela njen mož, ko je dvakrat streljal na njo. Dočim je bil mož, ki je napelil potem samokres proti sebi, takoj mrtve pa se je uboga Cokanova skoraj štiri dni borila s smrtjo v splošni bolnišnici, kjer so si zdravniki na svojo moč prizadevali, da ji navzlic usodni rani v želodcu rešijo življenje. Revico pokopajo danes popoldne ob pol treh iz hiše žalosti v Mejno ulico 16 na mestno pokopališče na Pobrežje. Ljudje toplo pomilujejo usodo nesrečne pokojnice ter njenih ubogih neposrečljivih otrok, ki so čez noč popolnoma osirotili.

a— Velike težkoče je morala v zadnjem času premagati agnita Sokolska četa pri Sv. Marjeti ob Pesnici. O tem so pričala le druga tudi poročila poštvalnih funkcionarjev na rednem običnem zboru. Poročali so starosta br. Sunan, podstarosta in prosvetar br. Vauda, načelnik br. Franc Novčan, tajnik br. Zidanec. V četrto uro so bili izvoljeni prejšnji odborniki iz zemlji dve spremembi: Tople bodrine in priznalne besede sta spregovorila ob zaključku lepo uspelega občnega zbora župni delegat br. Polić in br. Homer kot zastopnik matičnega društva Sokola Maribor III.

a— Gledališke novice. Prihodnja operetna novost v Narodnem gledališču ob »Djak prosjaka«, ki so ga svojčasti uprizorili z lepim uspehom. — Prihodnja dramska novost pa je »Pygmalion«, duhovita komedija z znamenitega komediografa in dramatika Bernarda Shawa, ki dozoreva v Skrbniškovih režiserskih pripravah za premiero »Pygmalion« je priljubljeno odskočno delo na vseh svetovnih in naših odrih. — Mariborski gledališki igralci gostujejo drevi s »Psimjo s cest« v dvorani hotela Jelen pri Sv. Lovrenču na Pohorju. — Jutri popoldne gostuje v vlogi Lambertuccia v »Baccucciu« g. Povhe. — Jutri zvečer se vprizori zadnji akt »Automelody« pri znanih cenah.

a— Anekdote. O tej zanimivi temi bo predaval v ponedeljek 6. t. m. v Ljudski univerzi pisatelj dr. Ivo Šorli, ki bo skušal prikazati bistvo anekdote na podlagi nekaterih konkretnih primerov iz vsakdanjega življenja.

Cenjenemu občinstvu naznanjam, da sem s 1. marcem t. l. PREVZELA staroznani

MARIBORSKI DVOR

Moja vestna praksa v tej stroki bo jamstvo za solidno postrežbo v splošno zadovoljstvo cenjenih gostov.

Danes zvečer ob 20. uri se vrši otvoritveni koncert. — Za obilen obisk se priporoča:

FANI KVEDER

najemnica hotela »Mariborski dvor«.

a— Pohojena. 58-letno damarico Ivanka Kopej iz Pekla pri Poljanah je župnikova telica tako pohodila, da so morali revico spraviti v tuk. bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima več poškodb po prsih in levici. — V bolnišnico so prepeljali tudi 29-letnega denarja Viktorja Čmura iz Zavrha pri Sv. Rupertu v Sloven. gorah, ki se je znašel po nesrečnem naključju pod težko naloženim vozom. Ima težke poškodbe na glavi.

a— Slovensko obrtno društvo v Mariboru ima v soboto 4. t. m. ob 20. uri v restavraciji Narodnega doma svoj redni občni zbor. Prosimo vse člane, da se tega važnega občnega zbora zanesljivo in polnoštevilno udeležijo.

a— V tovarni Kovini so bili odpušteni nekateri uradniki in dva mojstra. Kakor znano je bilo nedavno odpuščenih iz iste tovarne 60 delavcev.

a— Šah. Jutri popoldne bo pri »Orlu« tretjem nadstropju medmestna šahovska tekma Ljubljana: Maribor-Celje na 12 deskah.

GLAVNA KOLEKTURA DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE

A. REIN IN DRUG

Zagreb, ILICA 15

GAJEVA 8. obvešča neobvezno:

Pri današnjem žrebanju V. razreda 37. kola državne razredne loterije so bili dne 3. marca izžrebani sledeči dobitki:

Din 100.000.— št. 9429
Din 60.000.— št. 26431
Din 40.000.— št. 26518 82045 86264
Din 35.000.— št. 14150
Din 30.000.— št. 92881
Din 25.000.— št. 24374 22240 49552
Din 20.000.— št. 106 1134 42001 93193
Din 15.000.— št. 4231 38213
Din 12.000.— št. 83245 95572

Din 10.000.—

15097 24922 28987 63741 88100 95199

Din 8.000.—

10157 10308 18057 24021 30391 30577 35730

69088 81387 90404 97264

Din 6.000.—

269 13630 19198 24681 36758 37290 42225

42907 47968 49901 52999 53724 63604 64594

84795 89715 95409

Din 5.000.—

447 3389 3989 18871 34262 37595 44503

47881 50610 52779 57759 59056 60440 62217

67530 71972 73089 75890 81668 89566 99240

Din 3.000.—

3750 15894 24134 47600 58437 65093 69671

82903 86135 88074 89233 91885 92750 95370

97991

Nadalje je bilo izžrebanih še 1300 dobitkov po din 1.000.—

Popolno uradno listo dobitkov, izdano in kontrolirano od same državne razredne loterije, torej brez vsakega pogreška, pošljemo vsakomur na zahtevo.

Sledeče žrebanje V. razreda 37. kola bo 4. marca 1939.

a— Denar, traversa, vse krađe. Pločkarju Fr. Smehu z Vojaškega trga 2 je izgnano iz spalnice v času njegove odsotnosti 200 din (dva bankovca po 100 din). S stavbišča v Beogradskega ulici 40 pa so odnesli še neizsledeni nočni rokomavih železni travert, ki ju bodo skušali najbrže vnovčiti. — Iz avtomobilske delavnice na

Gospodarstvo

Novi predpisi za nakup in prodajo deviz

Narodna banka je objavila nove predpise o nakupu in prodaji svobodnih deviz na domačih borzih. Pri tem gre za začasno rešitev, kajti Narodna banka pripravlja, kakor smo že poročali, vrsto ukrepov za reformo deviznih predpisov predvsem z namenom, da se pospeši in poveča naš izvoz v neklirirane države. Za dobo, dokler ti ukrepi ne bodo izdani, je predvideno, da se bo povpraševanje po devizah za plačilo uvoza in za ostala plačila v neklirirane države krilo z dotokom izvoznih in šalterskih deviz. Verjetno je, da bo Narodna banka deloma pokrivala razliko, če bo ponudba izvoznih in šalterskih deviz premajhna. Računati je s tem, da bo ta režim trajal najmanj dva meseca. Novi predpisi Narodne banke praviho v glavnem naslednje:

Nakup deviz

Vse zneske svobodnih deviz, ki jih pooblaščen zavodi želijo kupiti za potrebe svojih komitentov, morajo vsak dan najkasneje do 11 dopoldne sporočiti pisмено teritorialno pristojnim borzam in to preko pooblaščenih zavodov na sedežu borze. V prijavi je treba navesti samo skupni znesek svobodnih deviz, ki jih je treba kupiti, izražen v angleških funtih (ostale devize se pretvorijo v angleške funte na sedežu londonske paritete). Prijavitelj pa smejo zavodi za nakup samo one zneske svobodnih deviz, za katere imajo v redu dokumente v smislu čl. 3. deviznega pravilnika, ali originalna dovoljenja Narodne banke za uvoz in plačilo, če je tako dovoljenje potrebno, ali pa originalna dovoljenja finančnega ministarstva v primerih, kjer mora nakup dovoliti ministarstvo. Če zavod nima teh dokumentov ne sme vnesti dotičnega nakupa v seznam.

Zavodi na sedežu borz prijavljajo povpraševanje po svobodnih devizah tudi za zneske na osnovi pisemnih nalogov svojih korespondentov (pooblaščenih zavodov) izven sedeža borze (v tem primeru ostanejo dokumenti pri zavodu iz notranjosti). Pooblaščen zavodi ki od prijavitelj povpraševanje po svobodnih devizah brez potrebnih dokumentov in navedenih pogojev bodo pozvani na najstrožjo odgovornost. Narodna banka pa bo izpolnjevanje teh pogojev kontrolirala.

Pooblaščen zavodi v Zagrebu in v Ljubljani morajo istočasno s predložitvijo poročila borzi dostaviti pristojni podružnici Narodne banke specifično poročilo, iz katerega je razvidno 1) ime in domil

Kreditni zavod

za trgovino in industrijo

Pod predsedstvom gospoda A. Sarabona je bila včeraj 3. marca seja upravnega sveta Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo v Ljubljani. Upravnemu svetu je bila predložena bilanca za preteklo leto, iz katere posnemamo naslednje:

Bilanca vsota se je v primeri s prejšnjim letom povečala od 309 na 319 milijonov. Vsota gotovinskih sredstev v blagajni in v blagajniških zapisih Narodne banke je znašala ob koncu lanskega leta 68.6 milijona din nasproti 33.9 milijona din v bilanci za prejšnje leto. Samo blagajniških zapisov je imela banka za 30 milijonov din. To znatno povečanje razpoložljivih sredstev je deloma pripisati zmanjšanju zneska debitorjev, ki so znašali ob koncu lanskega leta 167.8 milijona din (v prejšnjem letu 195.9). Menični portfelj se je nekoliko povečal na 61.4 milijona din (60.4), vrednostni papirji so izkazali z zneskom 10.3 milijona din (9.2). Konzorcijski računi pa z zneskom 10.3 milijona din (9.4).

Pri nespremenjeni glavnici 12.5 milijona din so se rezervni fondovi povečali od 19.0 na 19.9 milijona din; od tega odpade na redni rezervni fond 1.25, na izredni 7.8, na fond za dublozne terjatve 6.1, na ažijski fond 3.75, na fond za tečajno izgubo pri vrednostnih papirjih 0.57 in na gradbeni fond 0.4 milijona din. Poleg tega obstoja še fond za izgubo izvestnih terjatev, ki se je zmanjšal na 1.36 milijona din (2.36). Hranilne vloge na knjižice so se lani nadalje povečale. In sicer od 68.8 na 73.2 milijona din, ostale vloge in kreditirani pa kažejo povečanje od 199.9 na 212.4 milijona din. Navzlic visokim zneskom likvidnih sredstev je imela banka v preteklem letu 2.148.781 din čistega deficita, skrajni s prenosom iz prejšnjega leta na 2.790.873 din (v prejšnjem letu 2.926.513, v letu 1936. (2.362.039).

V računu izgube in dobička so izkazane med dohodki obresti in provizije z zneskom 4.82 milijona din (5.16). Dobitek iz drugih poslov pa je znašal 2.70 milijona din (2.47). Na davkih in pristojbinah je banka lani plačala 1.06 milijona din (0.88).

Upravni odbor je med drugim sklenil predlagati občnemu zboru, ki bo dne 21. t. m. ob 11. uri dopoldne, da se izplača 10% na dividendo. V upravni svet je bil kooptiran gospod Josip Bahovec, predsednik Mestne hranilnice ljubljanske.

Zagrebski trgovci proti privilegijem Beograda

V zagrebski Trgovinski zbornici je bila v četrtke ustanovna skupščina Saveza strokovnih prisilnih združenj trgovcev savske banovine, ki jo je vodil predsednik ustanovitvenega odbora dr. Aranić. Predsedujoči je pozdravil predsednika zbornice dr. Kramnika in generalnega tajnika dr. Fleischera.

Namen nove zveze je, da zbere v fakultativno organizacijo vsa trgovska strokovna združenja, ustanovljena na osnovi zakona o obtrih zaradi pospeševanja skupnih trgovinskih interesov in interesov prizadetih strok. Nova zveza ni naperjena proti nobeni drugi organizaciji. Iz govora

Tržaški cesti 64 so izgnali razni deli bolno- strožnice v skupni vrednosti 1500 dinarjev. Policija skuša izslediti krivice.

a— Gostinska vest. Dne 1. marca je prevzela hotel in restavracijo »Mariborski dvor« znana gostinska strokovnjakinja gospa Fani Kvedrova.

domačega kupca svobodnih deviz, 2) osnova za nakup deviz, 3) država inozemskega upnika-korisnika in 4) znesek deviz, izražen v angleških funtih.

Prodaja deviz

Pooblaščen zavodi morajo prav tako prijaviti zaradi prodaje vse zneske deviz, (razen onega dela, ki ga morajo obvezno nuditi Narodni banki) vsak dan najkasneje do 11 dopoldne teritorialno pristojnim borzam preko pooblaščenih zavodov na sedežu borze, in sicer na isti način, kakor povpraševanje. Obvezni odstotek deviz je treba tudi nadalje takoj nuditi Narodni banki na dosednji način.

Kakor za nakupe, tako je treba tudi za prodaje deviz dostaviti Narodni banki specifično poročilo o imenu in domicilu izvoznika, o izvoru deviz (izvoz ali šalter) ter znesek v angleških funtih. Zaključki o nakupu in prodaji svobodnih deviz za zneske, prijavljene borzam, se lahko izvršijo šele na prvem prihodnem borznem sestanku, ki sledi dnevu prijave.

Pooblaščen zavodi smejo v računih za vse transakcije, ki se po teh navodilih izvršijo na borzi, tako pri nakupih kakor tudi pri prodajah, zaračunati komitentom samo svobodni tečaj za angleški funt s dodatkom odstotka, naznačenega v borznih zaključkih, upoštevajoč borzno kotažo in največ 2.5% za svojo provizijo.

Eventualne nekritne potrebe komitentov glede svobodnih deviz lahko pooblaščen zavodi vnesajo v svoje prijave za prihodnji dan skupaj z novim povpraševanjem. Prepovedano je odslej pooblaščenim zavodom, da pri sebi kompenzirajo ponudbo in povpraševanje in da iščejo na borzi samo razliko. Odslej morajo prijaviti borzi celotno povpraševanje in celotno ponudbo. Z novo okrožnico sta razveljavljeni okrožnici od 3. in 9. decembra.

Plačila v kliringu do 300 din

V zvezi s cirkularjem od 21. decembra preteklega leta obvešča Narodna banka pooblaščen zavode, da se smejo majhna plačila do 300 din mesečno, o katerih govori odlok finančnega ministra od 27. decembra 1938, vršiti tudi brez predhodnega odobrenja Narodne banke, kadar gre za plačilo po kliringu koristnikom iz kliriranih držav, kolikor so po obstoječih sporazumih taka plačila možna. Plačila do 300 din pa se tudi preko kliringa smejo vršiti le v primerih, kjer gre za majhna plačila privatnih oseb.

g. Aranićev objavila »Jugoslovenski Lloyd« se naslednje podobnosti:

Razni politični režimi so skušali v preteklosti z različnimi ukrepi zastopljati hrvatsko gospodarstvo in mesto Zagreb, kar se je poznalo predvsem v kreditni politiki in fiskalni politiki. Eden najtežjih fiskalnih ukrepov, ki je zadel hrvatsko gospodarstvo in Zagreb kot gospodarski center, je sistem dvojnega obdavčenja. Obremenitev Zagreba z banovinskim proračunom je zadrževala zagrebškemu gospodarstvu najhujši udarec, ker je s tem Zagreb postavil v mnogo slabši položaj nego Beograd. Okrog 150 milijonov dinarjev plača zagrebško gospodarstvo na leto več nego beograjsko samo zaradi tega, ker je Beograd izven banovinskih samouprav, medtem ko je Zagreb v banovini. To dvojno, državno in banovinsko obdavčenje, ogroža obstanek samouprave mesta Zagreba in onemogoča gospodarski razvoj Zagreba.

V kliringu z Italijo smo sedaj že dolžniki

Preteklo nedeljo smo poročali, da se je prišel zopet dvigati saldo naših kliriranih terjatev v Italijo in da je 22. februarja narasel na 9.9 milijona din. Ta informacija pa je bila pogrešana in smo jo — kakor tudi drugi listi — prinesli na podlagi pogrešno sestavljenega seznama, v katerem je bil saldo nasproti Italiji med aktivnimi klirirani namesto med pasivnimi. Dejansko pa pomeni ta saldo že klirirski dolg nasproti Italiji. V zadnji četrtini februarja se je ta klirirski dolg še povečal za 0.95 milijona din in smo 28. februarja dolgovali Italiji v kliringu 10.87 milijona din. Okolnost, da smo postali že dolžniki v italijanskem kliringu, je važna predvsem zaradi tega, ker nam tako stanje kliranga omogoča povečanje našega izvoza v Italijo.

Med ostalimi pasivni mi klirirski izkazuje klirir s Češkoslovaško zmanjšanje salda našega dolga za 0.8 na 98.3 milijona Kč, klirir s Rumunijo zmanjšanje salda našega dolga za 0.2 na 1.9 milijona din, klirir s Madžarsko zmanjšanje salda našega dolga za 3.7 na 6.7 milijona din, medtem ko je saldo našega dolga v turističnem kliringu z Bolgarijo ostal nespremenjen na višini 0.29 milijona din. Likvidacijski klirir s Švicco kaže ob koncu februarja zmanjšanje našega dolga za 0.28 na 2.41 milijona švic. frankov.

Med aktivni mi klirirski se je saldo naših kliriranih terjatev v Nemčiji ponovno zmanjšal za 0.97 na 20.35 milijona mark. Naše klirirske terjatve v Turčiji so le ne bistveno narasle za 0.04 na 17.58 milijona din (dne 2. t. m. je Nar. banka izplačala nakaznico do številke 1752 od 10. dec. 1937). Saldo naših terjatev v Poljski se je v zadnjem tednu skrčil za 0.86 na 1.70 milijona din, saldo naših terjatev v rednem kliringu z Bolgarijo pa je narasel za 0.13 na 1.77 milijona din.

Gospodarske vesti

— Opozorilo članom Električne zadruge v Šiški. V zadnjih dneh se oglašajo pri članih Električne zadruge v Šiški razni ljudje, ki pobirajo podpise za pooblastila za občni zbor, ki bo 12. t. m. v šiškiški šoli. Opozorjamo vse člane, naj bodo previdni, komu dajo pooblastilo, in naj se raje sami udeležijo občnega zbora, ker je to v njihovem interesu.

POMLAD NA ADRIJI

Abbazia

Laurana

ELEGANTNA POMLADANSKA SEZLA. OBSIREN VELIKONOČNI TEDEN

Brioni

Sončni otok. Polo. Golf. Plavalni bazen s segreto morsko vodo!

Grado — Lignano — Lussinpiccolo — Lussingrande, Portorose — Sistiana Kopalna sezona: Maj — oktober!

Izleti v čudežne

GROTTE DI POSTUMIA TRIESTE

50 km od

ABBAZIA — Zdraviliški dom dr. Lakatos

Na morski obali — Direktna kuhinja — Tople morske in medicinske kopeli — Zdravilna sredstva.

ABBAZIA — Pension Helvetia —

Prvovrstni domači pension, na obalni promeni. Moderni komfort. Zelo povoljni aranžmani. Zahtevajte direktne! Direkcija Dusan Vrus.

Borze

3. marca

Na jugoslovenskih borzah je ostal tečaj nemških kliriranih čekov nespremenjen na višini 13.80 za 15. maj pa je bil promet po 13.7850. Tudi tečaj angleškega funta se ni spremenil in znaša specialni tečaj 238, svobodni tečaj pa 258. Grški bini so se v Zagrebu trgovali po 34.57, v Beogradu pa so se nudili po 34.75.

Na zagrebškem efektivnem tržišču se je vojna škoda pri nadaljnji čvrsti tendenci trgovala po 478 — 480 (v Beogradu je bil promet po 476.50 — 477). Tudi ostali državni papirji so se trgovali po zvišanih tečajih in je bil promet v 4% agrarnih obveznicah po 61.50, v 4% severnih agrarnih obveznicah po 62.75, v 6% begunjskih obveznicah po 92.50 (v Beogradu po 91.50). V 7% stabilizacijskem posojilu po 99.25 in 7% Blairovem posojilu po 95.75 (v Beogradu po 96).

DEVIZE

Ljubljana. Amsterdam 2319 — 2357. Berlin 1757.32 — 1775.08, Bruselj 734.50 — 746.50, Curih 995 — 1005, London 204.70 — 207.90, New York 4349.25 — 4409.25, Pariz 115.45 — 117.75, Praga 149.75 — 151.25, Trst 229.95 — 233.05. Curih. Beograd 10, Pariz 11.6650, London 20.63, New York 440, Bruselj 74.0250, Milan 23.15, Amsterdam 233.75, Berlin 176.55, Stockholm 106.2350, Oslo 103.6750, København 92.10, Praga 15.05, Varšava 83, Budimpešta 87.25, Atene 3.90, Bukaresta 3.37.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 478 — 480, 4% agrarne 62 — 62.25, 4% severne agrarne 62.25 — 62.75, begunjske 92 — 93, 6% dalm. agrarne 91.25 — 92, 7% stabiliz. 99.25 — 99.50, 7% invest. 102 den, 7% Seligmann 101 den, 7% Blair 95.75 — 96, 8% Blair 102 den; delnice: PAB 230 den, Trboveljska 198 — 210, Narodna šumska 20 bl, Gutmann 35 — 40, Sečerača Osiček 85 — 95, Osičječka ljevaonica 175 bl, Isis 50 bl, Jadranka 350 den. Beograd. Vojna škoda 477 — 477.50 (476.50 — 477), 4% agrarne 62 — 63, 4% severne agrarne 61.75 den, 6% begunjske 91.50 — 92 (91.50) 7% invest. 102.50, 7% Blair 95.50 — 96.50 (96), Narodna banka 7920 den, PAB 236 — 237.50 (236).

Blagovna tržišča

21TO

+ Chicago, 3. marca. Začetni tečaj: pšenica: za maj 68.75, za julij 68.875, za sept. 69.50; koroza: za sept. 51.375.

+ Winnipeg, 3. marca. Začetni tečaj: pšenica: za maj 62.375.

+ Novosadska blagovna borza (3. t. m.). Tendence slaba. Pšenica: baška, slavonska in banatska 152 — 154, srem-ska 151 — 154. Rž: baška 142.50 — 145. Ječmen: baški in sremski 64.65 kg 152.50 — 155, jari 68 kg 180 — 185. Oves: baški sremski in slavonski 160 — 162.50. Koroza: baška pariteta Indija in Varšac 96 — 98, baška pariteta Indija sušena 107 — 111. Moka: baška in banatska »0g« in »0gg« 240 — 250; »2« 220 — 230; »5« 200 — 210; »6« 180 — 190; »7« 150 — 160; »8« 110 — 112.50. Fižol: baški in sremski beli brez vreč 282.50 — 285. Otrobi: baški, sremski in banatski 95 — 100. + Budimpeštanska termična borza (3. t. m.). Tendence stalna. Koroza: za maj 15.82 — 15.84, za julij 16.10 — 16.12.

BOMBAZ

+ Liverpool, 2. marca. Tendence stalna. Zaključni tečaj: za marc 4.88 (prejšnji dan 4.93), za maj 4.86 (4.90), za sept. 4.61 (4.63).

ZIVINA

+ Živinski sejem v Mariboru. Na živalski sejem so 3. t. m. pripeljali 212 glav. Prodanih je bilo 91 glav. Cene so bile naslednje: 5 do 6 tednov stari prasci 90 do 110 din, 7 do 9 tednov stari 115 do 140, 3 do 4 mesece stari 200 do 280, 5 do 7 mesecev stari 230 do 450, 8 do 10 mesecev stari 470 do 510, 1 leto stari pa 730 do 980 din.

Iz Krškega

k— Krški most zaprt za tovorni promet. Krški most, v zgodovini Krškega mesta poglavitje zase, je od sobote dalje zaprt za vse tovorni promet, dokler se ne nadomestita nova nosila. To naj prevzočniki upoštevajo, da ne bo neljubih presenečenj in nepotrebnih poti. To je že drugič, da je most zaprt v teku treh mesecev. Most je v tako slabem stanju, da sta se v soboto pod tovornim avtom, ki je peljal les v novo Bonačovo tovarno na Vidmu, zlomila dva nosila in le po sreči ni bilo katastrofe. Skrajni čas je že, da odločujoči gospodje storijo potrebne korake, da pride to vprašanje vendar že enkrat z mrtve točke. Medtem, ko so načrti že leta in leta gotovi in se trinajstpolmilijski kredit objavlja ob vsaki priliki, ni zdaj o njem ne duha ne sluha. Vse kaže, da bomo čakali toliko časa, da se bo

Pripomočki v konklavu

Š številkami opremljene kroglice, ki določijo razdelitev kardinalskih sedežev v Sikstinski kapeli pri volitvi papeža. Na sredi zlati kelih za glasovnice, zraven gorlina priprava, ki rabi za segrevanje pečatnega voska, s katerim zapirajo oddane listke

Nestanovitna Španija

Sto let španske ustave in zgodovine

Španske notranje razprtije, ki se bližajo po vseh znakih svojemu koncu, nudijo priliko za pogled na zadnjih nemirnih sto let, ki jih je preživela ta dežela neprestano se spreminjajočih vladnih oblik.

Ko je izumrla španska veja Habsburgovcev, je prišla po dolgi nasledstveni vojni ob začetku 19. stoletja na prestol stranska veja burbonske rodbine. Po kratki epizodi kraljevanja Napoleonovega brata Jožefa, je zavladal Ferdinand VII. (1814—1833), ki je bil tudi zadnji moški član španskih Burbonov. Kratko pred svojo smrtjo je starejši izmed svojih hčerk, princeso Izabelo, po starem kastilskem nasledstvenem redu proglasil za svojo naslednico. Temu se je uprl njegov brat Carlos, ki je bil pričakovani, da postane kralj. Oboroženi upor njegove stranke, ki je znana pod imenom »karlistov«, s pristaši Izabele, so se po krvavih letih končali s karlističnim porazom.

Izabela je vladala do l. 1868, toda način njenega življenja je njo in kraljestvo oropal vsake moralne avtoritete. Težki notra-

nji strankarski boji so vodili do revolucije v Cadizu, voditelja te revolucije, Serrano in Prim, pa nista mislila na to, da bi odpravila monarhijo, temveč da bi postavila na prestol primernejšo osebo. Hohenzollernski princ Leopold, katerega kandidatura za španski prestol je leta 1870 dala enega izmed povodov francosko-nemške vojne, je to kandidacijo odklonil. Drugi sin kralja Viktora Emanuela, vojvoda Amadej d'Aosta jo je sprejel, a že po treh letih je izgubil veselje, boriti se s španskimi težavami. Cortesi so nato proglasili republiko, ki je trajala zelo kratek čas.

Se med boji republikancev s karlisti je maršal Martinez Campos začel vstajati za Izabelinega sina Alfonza, ki je v januarju 1874 kot Alfonz XII. postal španski kralj. Po desetletnem vladanju je umrl za pljučno boleznijo, šele po njegovi smrti se mu je rodil sin in do njegove polnoletnosti je bila za regentko njegova energična mati, bivša avstrijska nadvojvodinja Marija Kristina. V času njenega vladanja je prišlo do nesrečne vojne z Zedinjenimi državami, ko je Španija praktično prenehala biti kolonialna sila.

1906 se je kralj Alfonz XIII. poročil s princeso Eno Battenberško, ki je po svojih hesenskih prednikih prinesla v špansko kraljevo rodbino kot nesrečno dedičino hemofilijo, bolezen krvavljenja. Kralj Alfonz je storil med svetovno vojno za Španijo mnogo, ko je ohranil njeno nevtralnost. Skušal je tudi drugače povesti državo do nekdanje moči in miru, ni bil pa zadosti močan, da bi zavezal čedalje hujši notranji nemir.

Moral bi z daljnosežnimi ukrepi poskrbeti za ustvaritev zdravega španskega kmečkega stanu, kar bi se moglo začeti s sistematično razlastitvijo in podelitvijo veleposestev, poskrbeti bi moral tudi za industrijski proletariat, ki ga ni ščitil noben socialni zakon. Tu je bil vir čedalje hujšega odpora proti obstoječi vladavini. Ko se je ponesrečil še poskus vojaške diktature pod generalom Primom de Rivero, da bi se ojačila vladarjeva avtoriteta in bi se v državi napravil red, je prišlo v aprilu 1931 do volitev, ki so dale združenim antimonarhističnim strankam velikansko večino. V Madridu so proglasili republiko.

A tudi republikanske vlade niso bile sposobne, da bi nesrečno državo dovedle do trajnega reda in notranjega miru. Stranke, na katere so se opirale, so se medsebojno borile za prvenstvo, komunistom in anarhistom pa sploh načelno ni bilo do reda. Na drugi strani so se zbrali nacionalistični in monarhistični elementi, ki so dne 18. julija 1936 pod generalom Francom proglasili vojno proti republikanski Španiji. Te vojne še ni konec, toda nje konec je videti že popolnoma odločen v prid nacionalističnim in monarhističnim težnjam. Zdi se, da bo novi španski kralj tretji sin pregnanega kralja Alfonza XIII., princ Juan Asturski, ki edini med kraljevim sinovi ni obremenjen z boleznijo krvavljenja.

Franco v admiralski uniformi

General Franco je v Tarragoni prisostvoval reviji pomorskih čet in se je ob tej priliki pokazal v činu in uniformi admiralja

Konferenca

za radiofonijo

V Montreuxu se je te dni pričelo zaseda nje svetovne radiofonske zveze, in sicer potem, ko je tehnični odbor dovršil vsa potrebna pripravljajla dela. Zdaj gre samo še za to, da se razdelijo valovne dolžine posameznih postaj. Tu bo najbrže prišlo do več nesoglasij in nesporazumov, kajti mnogo držav se upira valovnim dolžinam, ki so jih jim dodelili. Posebne situacije dela konferenci Madžarska, ki zahteva, da se odredi nova valovna dolžina za Košice. Slovaki so namreč po dodelitvi Košice Madžarski zgradili novo postajo in oddajajo svoje programe na val, ki je po prejšnjem veljal za to mesto.

Francoska kuhinja ni pariška

V Parizu imajo ta čas razstavo kuhar-nih priprav in gospodinjstevskega orodja. ki je zvezana tudi s kuharsko razstavo. V tem oddelku pripravljajo vse znane francoske jedi. Zastopani so vsi francoski departementi in pri tem je bilo mogoče ugotoviti, da Pariz, katerega kuhinja velja za tipično francosko, doslej sploh ni ustvarjal na tem področju.

Vse tipično francoske jedi izvirajo iz province, zlasti pa tiste, ki uporabljajo zanje vina in gobe. Južni Francozi so namravnost genialni v izumevanju ribjih jedi in juh. Toda znamenita bouillabaisse Marsejcev vendarle ni francoski izum, temveč so jo prinesli v Južno Francijo Feničani, ki so imeli tu svoje kolonije.

Maršal Petain poslanik v Burgosu

Francoska vlada je imenovala za svojega poslanika v nacionalistični Španiji maršala Petaina, ki je svoj čas sodeloval z generalom Francom proti upornim rifskimi Kabilom v Maroku

Radio v zamorski vasi

V Ugandi v vzhodni Afriki delajo ta čas poskus, ki bo odločil o tem, ali bodo radijske prenose napravili dostopne vsemu zamorskemu prebivalstvu tega ozemlja. Vsak večer oddajajo v Kampali radijski program do štirih zvočnikov, ki so postavljeni v vseh v oddaljenosti dveh do trideset kilometrov od oddajne postaje. Sprejem je odličen in vsak večer se zbere do 50.000 črncev, da bi poslušali oddajo.

Poslali so izvežbane opazovalce v dotične vasi, da bi pogledali, kako sprejemajo poslušalci programe. Ti programi sestojijo v prvi vrsti iz glasbenih točk, in sicer iz zamorske in evropske glasbe, vmes oddajajo predavanja o poljedelstvu, higieni in lokalne vesti. Kakor so mogli doslej ugotoviti, črnecem zelo ugaja domača ritmična muzika, ne navdušujejo pa se za neko evropsko glasbo naših dni, ki je prejemala po-bude baš od zamorske glasbe. Najrajši poslušajo predavanja, in sicer poučna predavanja. Pogostoma se oglašajo tudi s prošnjo, da bi oddajali ta predavanja prav tako v angleščini, kakor v njih materinem jeziku. Po uspehih teh poskusov bodo uredili pravo radijsko službo z zvočniki v vsaki vasi.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Trojčki v Franciji

Zena francoskega delavca, ga. Roy-Travallardova iz Villea-aux-Dames pri Toursu je svojemu možu povila zdrave trojčke

Gorska bolezen

Podobnost z višinsko boleznijo pri poletih

Cepprav kažeta gorska bolezen in višinska bolezen pri poletih isti značaj, se pojavljata vendar v različnih višinah. Tako dobiš gorsko bolezen lahko že v višinah pod 3000 m, višinska bolezen pa se pojavlja v splošnem šele od višine 4000 do 5000 m dalje.

Po sodbi prof. A. Kocha iz Düsseltdorta gre v obeh primerih za razlike v telesnih napetih. Pri višinskih poletih ali pri poskusih v komorah z nižjim tlakom opravljajo telo kvečjemu neko statično ali pa le

Strah pri moških in ženskah

Angleški poslanec Tate je te dni v spodnji zbornici načel vprašanje, da-li so moški ali ženske bolj podvrženi paniki. Šlo je za predlog, ali naj ženskam dovolijo na borzah ulogov senzalov.

Tate je opozoril na dejstvo, da se pri vsaki krizi nervoznost in panika pojavita najprej na borzah. To bi se po njegovem mnenju predrugačilo, če bi tam delovale tudi ženske in bi uveljavljale svoj pomr-fujoči vpliv. Sploh je dokazano, da se pre-težno moški, ki delajo panična razpoloženja, zmešnjavo in prerokujejo vojne tudi tedaj, kadar ni za to nobenega razloga.

Vlada pa se Tateovim izjavam ni mogla priključiti in tako ženske tudi v doglednem času ne bodo imele nobene uloge na londonski borzi.

malenkostno dinamično delo. Pri vzponih v gore so napor, ki jih opravlja telo lahko zelo veliki. V istem smislu kakor delo pri vzpenjanju učinkujejo drugi činitelji, n. pr. mraz, hrana in drugi, ki povečujejo potrebo po kisiku. Potreba po kisiku je odvisna od obsega dela.

Pri vzponu na goro ali višinskem poletu je zavoljo nižjega zračnega tlaka težje, je dovajati telesu potrebni kisik in čim višja je višina, tem težje ga dobi. Če pa telesno delo potrebo po kisiku poveča, nastane neko neizravnanost razmerje med potrebo in dovajanjem. Iz tega se rodi pravi tako gorska, kakor višinska bolezen. Razlika med obema boleznima je v tem, da nastane pri gorski boleznijo zavoljo tega dela dela prej nesrazmerje med potrebo po kisiku in njegovim dovajanjem.

Službeni rok v poljski konjenici

Poljsko ministrstvo je izdalo interesanten odlok glede vojaške službe pri konjenici. Novak, ki pride v službo brez konja, mora odslužiti v kadru 24 mesecev, tisti, ki privede s seboj svojega konja, pa službo polovico tega časa, samo leto dni, iz to še ne nepretrgano, temveč v prvem letu šest mesecev, drugo leto 4 mesece, tretje in četrto leto pa po mesec dni. V primeru da konj pogine, plača vojno ministrstvo lastniku pripadajočo odškodnino. V slučaju bolezni se žival zdravi na državne stroške

Novinarji v Vatikanu

Predstavniki tiska na obisku v Sikstinski kapeli, kjer je bil v četrtek zvečer izvoljen novi papež Pij XII.

Površno čitanje

Če vzamemo natančno, je branje zelo površna zadeva — treba je to besedo le pravilno razumeti. Tu pomeni namreč to, da oko pri branju ne ujame celih črk, temveč pred vsem njihove zgornje polovice. Tu zgoraj so tiste poteze in sestavine, po katerih črke natančno razločujemo.

O tem se lahko takoj prepričamo, če pokrijemo izmenoma zdaj zgornjo, zdaj spodnjo polovico natiskane vrste. Če si ogledujemo le spodnje dele črk, dosti težje razberemo besedilo, nego če si ogledujemo zgornje dele. Tudi če se točno opazujemo pri branju, dobimo vtis, da drsi pogled pred vsem po zgornji polovici vrst.

„Pojoči“ krokodili

V gledališču v Colmbri na Portugalskem je imel neki angleški orkester koncert. Komaj pa so zazveneli prvi zvoki, je kapelnik obstal. Bil je tu še nekdo, ki je po svoje brundal.

Dirigiral je dalje, brundanje je naraščalo. Kapelnik je končno ustavil igranje in je ogorčeno zahteval, naj poiščejo motilca. Uganka se je kmalu razodela: za kulisami sta bila dva velika zaboja. V enem zaboji sta bila dva krokodila, v drugem pa štirje močni pitoni. Vse to je bila ostavila neka cirkuska družba, da bi se pozneje odpeljalo.

Zivali pa so bile že več dni tam in ko so zaslišale glasbo, so hotele tudi malo sodelovati. Krokodili so zabrundali, pitoni so jim sekundirali z vnetim žvižganjem. Angleški koncert se je mogel nadaljevati še le tedaj, ko so odstranili zaboje s spremeljevalnim orkestrom.

A NEKDOTA

Neki šofer se je ponudil Marku Twainu, da ga odpelje v mesto s svojim avtomobilom. Cepprav ni pisatelj imel posebnega zaupanja v šoferjeve vozaške sposobnosti, je vendarle sedel v vozilo. Avto je oddirjal, pri nekem ovinku pa se je zaletel v drevo. Vozilo se je prekrucnilo, potnike je vrгло na travnik. Mark Twain je najprej pogledal, če je cel, potem se otreseel prah s bleke in vprašal šoferja:

»Prijetje, zdaj mi pa povejte, kako ustavite avto tam, kjer ne rasejo drevesa ob cesti!«

VSAK DAN ENA

»Otrok, ali ti nisem že stokrat povedala, da se ne spodobi držati roke v žepu?«

(»Vidam Ujmac«)

Vladna kriza v Belgiji

Potem, ko je trajal Pierlotov kabinet komaj teden dni, je belgijski kralj poveril sestavo nove vlade socialistu Evgenu Soudanu (sl.)

»Zli duh« Karavank mrtev

Šest in tridesetletni Feliks Malle iz nemške Korške si je pridobil s svojimi razbojstvi v koroških obmejnih predelih slab sloves, tako da se ga je vse balo kot »hudega duha Karavank«. Pred priključitvijo Avstrije je s svojimi tolpami ograjal vse obmejno ozemlje, sodeloval je tudi pri velikem tihotapstvu orožja v Borovljah. Dva njegova pajdaša so takrat ob meji zajeli in ustrelili. V zadnjih mesecih so zaman iskali njegovih sledov. Kakor poročajo iz Borovelj, pa so pri izpraznjevanju nekega senika v obmejnem gorovju sredi sena odkrili posušeno truplo popolnoma slečenega moškega, ki ga po obrazu že ni bilo več spoznati. Mislilo pa, da gre za razbojniškega vojdo Malleja, ki se je bil v samotnem seniku morda pri delitvi plena s svojimi pajdaši spril in so ga ti umorili.

Reka narasla za petnajst metrov

Težki nalivi so povzročili v Južni Afriki nenavadno naraščanje reke Umckulu. Reka je v nekoliko urah narasla za 15 m in povzročila obsežne poplave. V mestu istega imena je zavoljo poplave nastala huda panika. Sredi noči so morali prebivalci pred vodovjem zbežati. Pri tem je bilo več žrtv. Natančno število še ni znano, menijo pa, da je utonilo najmanj 20 domačinov. Utonilo je tudi na stotine glav živine. Poplava se je razširila tudi na okrožje Malu. Stvarna škoda je velika.

Amerikovitve o mesecu in Veneri

Ameriški astronomski zavod je dobil novo poročilo o dimenzijah in teži lune in Veneri. Po teh podatkih trdita opazovalca Morgan in Scott, da je premer Veneri sedem milij daljši kakor so domnevali doslej, masa pa tehta dvanajst kvadrilijonov ton. Gostota meseca je nekaj nad šikrat manjša od gostote naše zemlje.

Kulturni pregled

»Ljubljanski zvon« v 59. letniku

S 1—2 zvezkom, ki se je pojavil te dni v novi opremi, je »Ljubljanski zvon« nastopil 59. letnik. Če se ozremo za hip nazaj, moramo ugotoviti, da je urednik te naše najstarejše literarne revije, pisatelj Jua Kozak s svojo razgledanostjo in tenkim čutom za potrebe sodobne slovenske revije umel v teh nekaj letih, odkar znaja L. Z. pod njegovim vodstvom, premagati mnoge težave in doseči z razpoložljivimi sredstvi znatno večji uredniški uspeh, kakor bi ga mogli pričakovati v naših razdrapanih razmerah. Sredi naše revialne nadprodukcije je LZ ohranil tradicionalno mesto in popolnoma upravičil svoj ralon d'etre. Med raznimi ideološkimi nasprotji je ostal svobodna tribuna progresivno usmerjenih književnikov. Generacijska nasprotja je premagal tako, da združuje lepo število pesnikov, pripovednikov, esejstov in znanstvenikov mladšega in srednjega rodu, vendar mu dajejo prevladujoči ton mladi, kar je vtisnilo reviji mladosten značaj. Nad vsem je vodilo urednika osebnost preizkušeno merilo kvalitete, tako v lepi književnosti kakor v eseju. Sprito usodne važnosti mednarodno politične, kulturne in socialne problematike za današnji razkvašeni svet ne more biti ne L. Z. ne katerikoli druga večja revija, zgolj ogledalo poetičnega ustvarjanja, zato zavzema v sodobni reviji znaten prostor publicistični članki in eseji o aktualnih vprašanjih in pojavih sedanje dobe. Zlasti lanijski letnik kaže v tem pogledu prejšnjo živahnost, kar ustreza duhu tega zgodovinsko usodnega leta. Dostojen zaključek lanskega letnika je bila češko-slovaška številka, ki je s svojo obilno in skrbno zbrano vsebino vzbudila ne samo priznanje domačih naročnikov in čitatelej, marveč tudi hvaležne in tople odmeve v bratski republiki.

Prvi zvezek novega letnika vzbuja utemeljene nade, da L. Z. v svojem 59. letu ne bo niti malo zaostajal za zadnjimi letniki. Posebno se kaže v njem urednikova izkušnja, da večje število kratkih, dobro izbranih prispevkov bolj ustreza razpoloženju in potrebi sodobnega revialnega čitatelja, kakor pa dolgi romani in obsežne razprave. V tem znamenju, ki dopušča večjo razgibanost in daje tudi na zunanji številki živahnost, je urejen prvi zvezek. Na uvodnem mestu priobčuje urednik Jua Kozak svoja aktualna, vendar pa k sekularnim problemom zgodovinskega dogajanja odprta razmišljanja »Mrličem ploskamo«. Jasno in plastično označuje sedanjo dobo: »Ne da se tajiti, da živimo v veliki prekratni dobi, ki se kajpada ni z lunino izpremembo pričela in se ne bo z njo končala. Zgodovina, nenehno gibanje človeške družbe nam razodeva vse strahote takih dob, ko se človeštvo ne more umiriti vse dotlej, dokler si ne ustvari okvira, v katerem si vsaj za silo uredi življenje. V takih razdobjih, ko se človeštvo krčevito poganja za življenjem, izgublja življenje samo vsako ceno. Gazi jo ideje, uničujejo ustvarjene prilvide na se življenjske vsebine, človek ne more utišati želje po krvi, pod nami se oglašajo detonacije in vroča tla so gibljiva.« Človečnost, svoboda, demokracija, to so mr-

lič, ki jim ploskamo — ne mrliči kot ideje, marveč kot njih refleksi v nas. »V prsih hranimo le mrtve podobne...«

Naj omenimo takoj dr. Rudolfa Marna »Spomin na Ivana Cankarja«, zanimive podobice iz življenja naših dijaških bohemov in njih sestankov v predmestni ljubljanski krčmi. Če gremo k ostalim članom, je prva na vrsti Franceta Bezlija literarni medaljonček bolgarskega pesnika Kirila Hristova, ki je obenem karakteriziran s prevodi dveh njegovih pesni (»Jutro na morju« in »Iz trenutkov in večnosti«) in proze »Ničvrednež«, ki nas spominja sodobnega balkanskega ambienta v Nušičevih satirah. Marjan Lipovšek je zastopal s tremi tehnimi članki: »Ob šestdesetletnici skladatelja Antona Lajovicca«, »Ob dvajsetletnici slovenske glasbe« in »Kaj so dali Čehi glasbenemu svetu«. Medtem ko prvega odlikuje večše očrtan profil Lajovicca kot vodilnega muzika svoje generacije, sta druga dva zanimiva po svoji zgoščenosti preglednosti. B. Borka »Nekrolog Karlu Capku« izpopolnjuje istega avtorja »Literarni profil K. Capka«, objavljen v LZ 1937. Olga Grahorjeva je v posebnem članku orisala značaj in pomen nove knjige Louisa Adamića »My America«, v kateri vidi »menda najbolj zanimivo knjigo, ki sem jo čitala zadnje desetletje«. F. Seršen razglablja aktualno vprašanje: »Za ali proti Društvu narodov, Vito Kraigher odpira v daljšem prispevku »Sodobna Francija osebno doživljene in teoretično odprte poglede v sedanost in velike in slavne dežele, K. Dobiča pa v vrsti kritičnih člankov prikazuje pojave v našem slikarstvu in kiparstvu zadnjih mesecev.

Pesniška in pripovedna vsebina ne zaostaja za vsebinsko težo in pomembnostjo navedenih prispevkov. Jern Ledina, Joža Šeligo, Oton Berkopeč, Štefan Trös in Cene Vipotnik so lični sodelavci tega zvezka, in vsak je po svoji značilnosti slovensko najmlajši liriko. Ledinovi mehko pojoci verz, Šeligove »Chansons« s svojo rosnostjo lepote se srečujejo z Berkopčevimi udarno padajočimi verzji in simfonije velikega, tragično prizadetelega mesta in z Vipotnikovimi resnobnimi »Tercinami o smrti«. Iz lepe proze sta objavljena dva prispevka: Antona Ingolića novela »Prvi sneg« in začetak daljše povesti Toneta Šifererja »Mladost na vasi«.

V zvezku je obilno zastopano gradivo v pettiti, ki je dobilo skupni naslov: »Med knjigami in dogodki«. Tu so objavljene ocene nekaterih novih knjig, izmed katerih opozarjamo na dr. inž. Črt. Nagodeta oceno Gosarjeve »Gospodarstva po načrtu« in dr. Sv. Ilesiča sodbo o Mödendorferjevi »Slovenski vasi na Dolenskem«, kakor tudi na ocene v Italiji izšlih knjig, ki sta jih prispevala A. Budai in T. Šiferer.

Tako se je L. Z. krepko oglašil za svoje 59. leto, ki vzbuja že sedaj misel na bližajočo se šestdesetletnico te revije. Želeli bi bilo, da bi ne bila tako skromno v ozadju našega kulturnega življenja, kakor je bila nje petdesetletnica. —o.

Iz francoske kulture

Med novimi knjigami Medtem ko so v zadnjih tednih prejšnjega leta vzbujali največjo pozornost kulturno zainteresiranega občinstva novi nosilci številnih literarnih nagrad in njihovi odlikovani spisi, so v prvih tednih novega leta deležna največje pozornosti nova dela štirih članov Francoske akademije. So to: François Mauriac, Edmond Jaloux, Jérôme Tharaud in Abel Bonnard.

François Mauriac (v slovenščini imamo prevod njegovega romana »Rajca za legac«) je objavil nov roman »Les chemins de la mer« (Morska pota). Ta spis opisuje z močnim pripovednim učinkom poguben vpliv denarja v mnogih človeških usodah. Roman nam slika dve rodnini, ki propadeta zaradi Mamona. Edmond Jaloux, znan tudi kot eden najodličnejših kritikov, se bavi v svojem romanu »L'oiseau-lyre« s mnogo fantazije in pripovednega čara z večnim problemom odnosa med moškim in žensko in daje tale nauk: Mlad možje, varujte se žensk, zlasti takih, ki bi vas hotele izkoristiti ker so boljše »sobotne« z raznimi nevarnimi sredstvi, kakor si mislite! Eden izmed bratov Tharaud, lani za akademika izvoljen Jérôme, je izdal novo knjigo z naslovom »L'Euvoyé de l'Archange«, ki opisuje »dona Kihota karpatškega antisemitizma«, lani ustrelenega rumunskega fašista Cornelia Codreana ter odpira vpogled v podzemsko struje rumunske politike Cetrli »nesmrtnik« med avtorji novih knjig je Abel Bonnard s knjigo, Le boquet du monde, ki v nji pripoveduje o svojih vtiskih s potovanj po Italiji, Grčiji, Turčiji, Maroku, Braziliji in Kitajski.

Izmed ostalih beletristov, ki so izdali nove knjige, naj omenimo André Oraina, ki v knjigi »Les Egarés« prav kakor Mauriac opisuje poguben vpliv sodobnega mamoniizma, Jeana Davraya z romanom »Les eaux troubles«, čigar junak je pisatelj s takole moralno: »Mein, da romanopisec, ki se beličnež in okrutnež, sploh ni velik pisatelj!« Sedaj je omeniti novo knjigo švicarja Ramuza »Une province qui n'en est pas une«, originalno zasnovano delo o Parizu iz peresa Renéja Hérona de Villefosse »La Constructoin de Paris obsežno študijo Johna Charpentiera o Alfredu de Mussetu, čigar »Poésies Compiètes« so pravkar izšle v odlični izdaji Alilema. Omeniti je tudi zbirko »Pages Immortelles«, v kateri predstavljajo prvotni pisatelji najlepše strani iz spisov starejših pisateljev. Dosej so izšli: Schopenhauer v izboru in prevodu Thomasa Manna, Montaigne v priredbi A. Gida, Tolstoj v priredbi St. Zweiga, Napoleon v priredbi A. Malranxa, Voltaire v priredbi A. Mauroisa in Rousseau v priredbi Romaina Rollanda.

Izmed luksuznih izdaj umetno-zgodovinskega značaja je treba posebej opozoriti na monumentalno »Histoire de l'Art«, ki je jela izhajati pod predsedstvom Georgesa Hulsmana. Poljudnejšega značaja je delo Clauda Terrassa »Histoire de l'Art des origines à nos jours«.

V gledališčih

V Veliki operi je bila poseben dogodek novo nastudirana Verdijeva »Aida«, ki so

jo uprizorili z nenavadno pozornostjo in velikim razkošjem dekorja. Zgodovinskih kostumov in druge opreme. Ogromen zbor je priredil v okviru monumentalno slikovitih kulis nepozaben del, prav tako veliki kopotežno so bili nastudirani plesi. Vloga Aida je pela Germaine Hoerner.

V Théâtre des Arts je bila premiera nove igre Jeana Sarmenta »Sur les Marches du Palais«, drame nekakega »polite-nega ljubosumnja«, ki pa ni imela vsaj pri resni teatrski kritiki pričakovane uspeha. V Théâtre des Mathurins sta umetniška dvojčeta Pjotjevjevih vpriporila A. P. Čehova »Galeb«. Kakor nekdanje vprizoritve drugih Čehovljehv dramatskih del, zlasti »Ujca Vanje« in »Treh sester«, je imela tudi ta velik uspeh, ki je le še bolj razširil sloves Čehovljehv dramatske umetnosti med Francozi, Čehovi, ta »ruski Mau-passante«, je namreč v Franciji močno priljubljen.

Pesniki kot slikarji V galeriji Paul Magne so otvorili nenavadno zanimivo razstavo: slik in risb Paula Valéryja, Jeana Cocteauja, Léona-Paula Fargue, Charlesa Vildroca, Soupaila I. dr. To so sama znamenita imena francoske poezije in lepe proze in le redkokomur je bilo znano, da so ti pesniki tudi bolj ali manj dobri risarji in slikarji, ki jim je risba ali slika več kakor samo igračka. Dvojna nadarjenost ni nov pojav, vendar pa pravijo nekateri kritiki, da pri tem ali onem poetu slikarju kar presenečata moč inženjerske in zmožnost upodablajočega izražanja.

Zapiski

DVE NOVI KNJIGI

»Zeleni plašč« — vohunski roman Johna Buchana, izdala v prevodu Antora Fr. Brvarja Umetniška propaganda. Avtor z živo domisljivo popisuje pustolovščine treh vohunov, ki v službi Anglije potujejo v Egipt, kjer naj bi odkrili neko veliko skrivnost, s katero hoče Nemčija uničiti svoje nasprotnike. Roman se dogaja v času svetovne vojne, ko je špionaza cvetela po vsem kontinentu. Knjiga se čita lahko, bralec je ves čas v napetem pričakovanju, kakšnih večjih literarnih ambicij pa pisatelj ni imel.

»Poslednja dolžnost«, spisal John Henry Mackay, prevedel Ciril Kosmač, zaloba kakor zgoraj. O izboru spisov za to knjigo, ki poleg naslovne povesti vsebuje še istega avtorja »Konec Alberta Schnella«, ki je nadaljevanje prve zgodbe ter Arthura Schnitzlerja »V jutranjem mraku«, bi lahko imeli pomisleke. Prva zgodba, ki jo avtor sam naziva »zgodba brez dejanja«, je res brez dejanja. Podočelski učitelj išče v Berlinu svojega tovariša iz dijaških let. Najde ga mrtvega, in ko ga pokoplje, se učitelj vrne domov, k svoji dobri in skromni ženi in sinu. — V drugem delu te zgodbe istemu učitelju umre žena, njega pa premestijo v Berlin. Tam se seznani s prostitutko, s katero začne živeti. Medsebojno si grenita življenje, se prepirata in pretepeata, dokler končno obupani učitelj ne skoči v vodo. Schnitzler pripoveduje v

svoji noveli o mladem poročniku, ki se je pri igranju zadolžil za večjo vsoto denarja, in ker ne more do določenega dne poravnati dolga, se ubije. V noveli je prav dobno prikazana igralska strast. (8.)

»Življenje in smrt« prinaša v pravkar izšli 5. številki na naslovni strani satirčno risbo H. Smrekarja »Kje je Ivan Cankar?«, na uvodnem mestu pa članek »Nastanek letnih časov«. Nato se vrste tile prispevki: Ideje (Ignac Koprivec), Nietzschejeva umobolnost (dr. Pavel Karlin), Take so (vesela igra. Cvetko Golar), Kamija v talni gradnji (Miroslav Adlešič), Albion, verolomni ali zvest (A. D.), Tipična ameriška družina, Vrhna (grafična študija E. Justina), Parcela 32 (roman Ernesta Pérochona), Očenaščenje gledališča (dr. F. G.), Ognjeniki vplivajo na vreme, Ženska osamosvojitve, Idiot — milijonar, Mali obzorik, Naš pes, Pisan je svet. »Življenje in smrt« izdaja in urejuje novinar in pisatelj Ivan Podraž v Ljubljani. Posamezni zvezki stanejo 3 din. Naroča se v Ljubljani, Aleševca ul. 16.

Prvo preizkušnjo JC lige v Ljubljani po daljšem presledku, izpolnjenem s skrbjo za tečaje češkega jezika in z akcijo za češke begunce, je bilo 2. t. m. v verandni dvorani Uniona. Liga ga je priredila skupno

S P O R T

Tekme na Pohorju in 10 let MZSP

V nedeljo zvečer bo v Mariboru velik sportni večer — še nekatere podrobnosti o pripravih za tekme

Mariborska zimsko-sportna podzveza je dovršila z letošnjim letom desetletnico svojega obstoja. Prvotno so nameravali prireditelj tekmovalca na jubilej slavnostno proslaviti z obširnimi jubilejnimi sporedom in slavnostno sejo podzveze v Mariboru. Ker pa bi bila ta proslava zvezana z velikimi stroški, gotovo prevelikimi za blagajne naših sportnih organizacij, je uprava zveze sklenila, opustiti to namero, zlasti ker ni bilo gotovo, ako vreme vendar ne bo prislilo prirediteljem, da tekmovalce odpovejo, ter bi tako nastali za podzvezo samo veliki stroški na račun priprav za to proslavo.

Ker se pa uprava MZSP zaveda, da z organizacijo tekmovalca ni prevzela samo tehnične strani prireditve, temveč tudi družabni del, in ker ve, da bodo mnogi zunanji tekmovalci morali v Mariboru event. dolgo čakati na ugodno železniško zvezo, je sklenila prirediti vsaj prijeten družabni del, in ker ve, da bodo mnogi Godba bo sprejela tekmovalce in goste na mariborskem kolodvoru, ko se bodo vrnili z večernim koroškim vlakom, ter jih sprejela na čelu povorki v Grajsko klet, kjer bodo zunanji gostom in domačinom v prijetni družbi in ob zvokih godbe še prehitro potekli trenutki do odhoda posameznih vlakov.

Glede obiska tekem na Pohorju in objave rezultatov nam poročajo še: Avtobus na Pohorje. Do sobote ob 17. bo še sprejemala trgovina Sport-Divjak v Mariboru na Glavnem trgu, tel. 27-12 prijave za vožnjo z avtobusom v Ribnico na Pohorju. Odhod ob pol 6. uri zjutraj v nedeljo z Grajskega trga, pri dovoljenem številu interesentov bo vozil avtobus tudi v soboto. Cena vožnje v obe smeri din 35.

Objava rezultatov v Mariboru. Glavna pisarna smučarskega državnega prvenstva bo v stalni telefonski zvezi z vodstvom tekmovalca v Ribnici na Pohorju ter bo tako tudi oba dneva že v zgodnjih popoldanskih urah dobila rezultate tekmovalca, ki jih bo nato objavila v omari SPD Maribor na kavarni »Astorija«.

Radio poročila o tekmovalcu. Vodstvo tekmovalca za državno prvenstvo pri MZSP je stopilo v zvezo z ljubljansko radijsko oddajnico zaradi objavljanja poročil o tekmovalcu. Ker ne dvomimo, da bo ljubljanska oddajnica pristala na to, opozarjamo čitatelje lista že sedaj na sobotna in nedeljska večerna sportna poročila ljubljanske radijske oddajnice.

Hubert Heim na Pohorju. Včeraj popoldne je došel v Maribor tudi naš odlični alpski smučar Hubert Heim, ki bo po nad vse častnih uspehah v tujini tekmoval doma za državno prvenstvo. Ni izključeno, da bomo imeli na startu tudi njegovega rojaka Cirila Pračka, ki mu doslej še ni uspelo dobiti dopusta za potovanje v Ribnico na Pohorju. Na vsak način je letošnje državno prvenstvo s Heimovo prisotnostjo mnogo priobilo na pravlčnosti. On je obenem glavni tekmeč za naslov državnega prvaka.

Nogometna nedelja na veliko

Popoln ligaški spored in kopica ostalih tekem

Komaj smo se prav zavedli in le za silo odpravili smučarski spored, je že prišel marec in spet je treba na delo našim nogometašem.

Najprej in popolnoma zares so prišli na vrsto ligaši, ki jih čaka jutri pravo in popolno kolo v državnem prvenstvu, za naslov letošnjega najboljšega kluba v državi. V veliki družbi vseh dvanajstih je to nedeljo — ena je nazadnje morala biti, toda jutrišnja je žal prava taka v letošnjem letu — težko zadelo našo Ljubljano, ki mora na prvo pot, k dobremu Hajduku v vroči Split. Ko smo cenili njene sile v zadnjih dveh tednih, smo se že naprej bal, kako bo s to stvarjo. Zda jo se odšli in jutri zvečer bomo govorili in pisali dalje.

Toda tudi mnogi ostali naši klubi imajo jutri zadnji prost termin pred prvenstvenimi nastopi. Zato je razumljivo, da so sklenili izvesti čim več dobrih treningov in zadnjič preizkusiti svoje moči, da bi lahko uspešno startali v pomladansko sezono. Na sporedu je več prijateljskih in pokalnih tekem.

Celjani v Ljubljani

Ob 15. na igrišču Jadrana Za zadnji trening in preizkušnjo moštva pred začetkom podsaveznega prvenstva je Jadran izbral moštvo SK Celja. Domače moštvo čaka v še preostalih treh tekmah z enako plasiranimi nasprotniki težka naloga, prebiti se v finale tekmovalca za prvaka podsaveza. Dečki bodo gotovo napeli vse sile, da zmagoajo. Tudi gostje, med celjskimi klubi najmočnejši, so nasprotnik, ki bo skušal opravičiti svoj dober glas ter se

s Slovančkim klubom. Predavanje je bilo prav dobro obiskano in predsednik dr. Egon Starč je lahko v svojem otvoritvenem govoru ugotovil razveseljivo dejstvo, da v zvezi »novi stvarnosti« in spreminjenim razmeram ključno stare ideje in vzajemnostni ideali k nadaljevanju dela za češko-slovaško-jugoslovansko bratstvo. Ugodni predavatelj, univ. prof. prelat dr. Fran Grivec je v svojih izjavah pokazal tradicijo verskega in s tem tudi splošno kulturnega zbljevanja med slovanstvom severom in jugom v dobi solunskih bratov, slovanstvih apostolov. Predavatelj je s podrobnim poznanjem njune dobe in kulturne dediščine orisal roman teh stikov med slovanstvi narodi in pokazal, da sta genialna Grka iz Soluna stremela po vselovanskem kulturnem sodelovanju na podlagi narodnega jezika. Posebej je očrtal vlogo moravskega Velehrada v tej dobi in po skoraj tisočletnem presledku v 19. stoletju, ko sta izprva Brno in nato Velehrad postala izhodišče nove civilizacijske ideje o slovanstvem cerkvenem edinstvu. Številno občinstvo je z očitim zanimanjem poslušalo lepa izvajanja slovenskega raziskovalca civilizacijske dobe. Prihodnje predavanje JC lige bo gospodarsko-tehnične značaja: predaval bo strokovnjak iz Bratislave.

Smučarska stafetna tekma na 4x10 km v Mariboru odpovedana. Zaradi nastopa močnega juga so se snežne razmere toliko poslabšale, da se razpisana stafetna tekma jutri v nedeljo ne more izvesti. Prosimo, da klubi vzamejo to objavo na znanje. Smučarji Dvojne Marjane.

SK Marja. V nedeljo se odigra tekma za trening med garnituro A in B. Zato pozivam vse igralce I. in juniorskega moštva, da se z opremo javijo ob 10. v garderobi. Opozorjam Gvardijanci in Vidica se posebej. Tekma bo med skupinama A in B na igrišču Ilirije s pričetkom ob 10.30. Načelnik.

ZSK Hermes (nogometna sekcija). Opozorjam vse igralce na nedeljske dopoldanske in popoldanske treninge odn. prijateljske tekme. Udeležba strogo obvezna za vse določene. Posebej se opozarja br. Svetica in R. har. Podrobnejša obvestila na običajnih mestih. Načelnik.

Iz SK Ljubljane. Jutri igramo z Reko na njenem igrišču prijateljsko tekmo. Postava moštva na običajnem mestu.

SK Ljubljana prosi dobrotnika, ki bi bil voljan prevzeti na hrano brezposelnega aktivnega člana-nogometaša. Blagohotna sporočila naj se dostavijo na naslov kluba: Beethovnova ul. 9-1.

Novo društvo. Med prijatelji mariborskega SK železničarja se je sprožila misel, da bi se ustanovilo »Društvo prijateljev SK železničarja«. Novo društvo, katerega ustanovni občni zbor bo jutri ob 10. dop. na klubovem stadionu ob Tržaški cesti, naj bi zbiralo gmožna sredstva, ki bi se uporabljala v klubove propagandne namene in naj bi omogočila, da bi omenjeni klub lahko nemoteno izvrševal svoje težke naloge pri telesnem vzgajanju mladine. Predsednik pripravljalnega odbora je inž. Dragolj Nešić, tajnik pa Josip Blažič.

SK Grafika. Drevi ob 20. bo v gostilni Meninger. Smartinska cesta, prijateljski sestanek vseh naših igralcev. Na ta sestanek so vabljene tudi podporni člani in naši prijatelji, da skupaj zaključimo preteklo poslovno dobo klubovega delovanja. Obvestite se med seboj!

DKSK Edinstvo obvešča članstvo in ostale sportnike, da je za 4. marca napovedani I. kolesarski ples položen nepreklicno za 11. marca pri Mikliču. (—)

Naše gledališče

DRAMA

Sobota, 4.: Prevara. Premiera. Premierski abonma.

Nedelja, 5. ob 15.: Upniki, na plan! Izven. Znižane cene. Ob 20.: Žene na Niskavoorju Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 6.: Potovanje v Benetke. B. Torek, 7.: Zaprt.

Premiera izvirne slovenske drame »Prevara«, ki jo je napisal član mariborskega gledališča Lojze Stander, bo drevi za premierski abonma. Ljudska drama, ki je zajeta neposredno iz življenja štajerskih kmetov, spada po svoji osnovi med idejno izredno posrečeno zvezo slovenske drame. Vodilna misel dela je, da je vse, kar je zgrajeno na prevari, trlo in ničeno in da se prej ali slej zruši samo po sebi. Glavne vloge bodo igrali: Potokar, M. Bolta, jeva, Pretnetnik in Vida Juvanova. Režija je Kreftova. Inscenator: inž. Franz. Opozorjamo, da bo avtor na premieri navzoč.

OPERA

Sobota, 4. ob pol 20.: Lohengrin. Izven. Nedelja, 5. ob 15.: Pod to goro zeleno. Izven. Cene od 24 din navzdol. Ob 20.: Jesenski manevri. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 6.: Zaprt.

Torek, 7.: Zaprt. (Gostovanje v Celju Trubadur).

Wagnerjevo opero »Lohengrin« bodo peli drevi ob pol 20. na kar še prav posebno opozarjamo, v sledeti zasedbi: Lohengrin Franci, Eliza Vidalijska, Ortruda Kogejva, Kralj Betetto, Tetramund Primožič, ki je prevzel to vlogo zaradi nenadne obolenosti g. Janka, klicar Dolničar. Dirigent: dr. švara, režiser: Primožič. Predstava bo izven abonmaja. Na današnjo predstavo opozarjamo predvsem občinstvo izven Ljubljane, ki ima radi ugodnih železniških in avtobusnih zvez priliko videti eno najboljših opernih predstav, ki se odlikuje po velikih ansamblih in slikovitih scenah. Konec bo 10 minut po 23. uri.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 4. ob 20.15.: Peč. Nedelja, 5. ob 16.: Pepelka. Ob 20.15.: Peč.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 4. ob 20.: Prodana. Nedelja, 5. ob 15.: Boccaccio. Gostovanje g. Povheta. Znižane cene. Ob 20.: Avtomelody. Znižane cene. Zadnjič.

R A D I O

Sobota 4. marca

Ljubljana 12: Pester program s plošč. — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Plošče. — 14: Napovedi. — 17: Otroška ura: Nadaljevanje mladinske povesti in dogodivščine Mikl-mišk (članice Nar. gled.). — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Za delopust igra Radijski orkester. — 18.40: Organizacija in program Zveze bojevnikov (prof. M. Rajaj). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac ura: Knjiga in čitatelj v južni Srbiji v XIX. stoletju. — 19.50: Beseda s prazniku (g. F. S. Pinžgar). — 20: (i) zunanji politiki (dr. A. Kuhar). — 20.30: O klobasah in drugih rečeh (kmečki pisan večer). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Lahka godba Radijskega orkestra.

Beograd 16.45: Plošče in narodna glasba. — 20: Narodne pesmi. — 22.30: Lahka glasba. — Zagreb 17.15: Orkestralni koncert. — 20: Koncert orkestra in solistov. — 22.20: Plesna muzika. — Praga 19.25: Vojaška godba. — 20: Vesela muzika. — 21.10: Ljubzen na potovanju. — 22.20: Plošče. — Vršava 21: Pester glasbeni spored. — 23.15: Plošče. Sotija 16.30: Lahka in komorna glasba. — 19: Mandoline in petje. — 19.50: Beethovneve sonate. — 20.55: Mešan koncertni program. — 21.45: Lahka godba in ples. — Dunaj 12: Mail orkester. — 17: Glasba po željah. — 18: Ure z godbo. — 18.55: Komorna glasba. — 20.10: Smučarski večer. — 22.35: Sobotno rajanje. — 24: Lahka glasba. — Berlin 19: Operne melodije. — 20.10: Berlinska učnost. — 22.30: Nočni koncert in ples. — München 19: Iz svojih filmov. — 20.10: Münchenski humor. — 22.20: Sobotni ples. — Paris 19: Klavir in godalni orkester. — 20: Pester večer. — 23.45: Zvočna igra in ples.

L. WINDER:

Gospod iz Konopišta

Roman o Francu Ferdinandu

(Avtoriziran prevod)

Karel Ludvik načeloma ni imel pomislekov proti novi ženitvi, a tokrat je hotel biti previdnejši. Infanta Marija Terezija je bila hči moža, ki je bil uropal portugalski prestol; velesile so bile slovesno protestirale proti temu ropu. Karel Ludvik se je natanko poučil o rodbini mladenke, ki mu je bila namenjena za tretjo ženo. Zvedel je strašne reči. Princesin oče se ni bil le z ropom polastil prestola; vso kratko dobo svojega vladanja je divjal kakor blazen ter ugonobil petnajst tisoč ljudi, morda celo več, kakor so trdila nekatera poročila. Tudi konec njegovega vladanja je bil jako nesladen: po porazu svojih mezdniških čet je bil podpisal kapitulacijsko pogodbo, ki mu je zagotavljala rento 375.000 frankov. Don Miguel je bil leta 1866. umrl; kdo ve, ali ni njegova okrutnost, njegova brezvestnost, njegova branjevska duša živela v otrocih? Karel Ludvik se je zgrozil pred zvezo z ženo, ki mu ni bila po srcu, ter izrekel svoje pomisleke odločneje, nego je bila njegova navada. Nadvojvodinja Zofija ni priznala sinovih ugovorov. »Ali ti je znano«, ga je vprašala, »da je imel tudi oče tvoje druge žene, ki ga drhal imenuje »re Bomba«, kar najslabši sloves?« Nadvojvodi ni bilo znano. »In vendar«, je rekla nadvojvodinja, »vendar je bila Marija Anunciata izvrstna žena, vrta žena, in ti je podarila štiri otroke. Skoda, da je umrla tako mlada.« V vnetem prizadevanju, da bi uresničila svoj načrt, je nadvojvodinja Zofija ta mah pozabila, kako krivo in zavidno je še nedavno tega gledala na Marijo Anunciato.

»Ti si napeljala zvezo z njo«, je odvrnil Karel

12 Ludvig, »a bogme ne vem, ali je bila izbena prava. Bojim se, da ne. Nič kaj srečen nisem bil z njo.«

»Ker je bila bolna. Tvoja bodoča je drugačnega kova. Zdrava kakor riba. Pametno, čilo, jezgro šestnajstletno dekle. Vesel bodi, če jo dobiš. Konec koncev si v primeri z njo že star osel. Stiri-deset let ti bo kmalu. Na kolenih lahko zahvališ Boga, da te vzame. Kdaj bo konec tvojega žalovanja?«

»Maja meseca.«

»Torej počakamo do maja. Maja meseca se oženiš.«

Njegovi ugovori so le podvojili odločnost stare nadvojvodinje. Obiskala je s Karlom Ludvikom gradit Kleinheubach. Tam je skromno živela vojvodinja-vdova Adelajda Braganška s svojimi sedmimi otroci, infantom Miguelom in šestorico hčera, ki jih je imela z bivšim kraljem Miguelom že po njegovem petdesetem letu. Izmed teh hčera je bila samo najstarejša, Marija das Neves, omožena. Šestnajstletna infanta Marija Terezija je bila mlajšim sestricam druga mati. Nadvojvodi je uga-jala njena skromna, nevsipljiva razumnost. Ugajalo mu je tudi to, da ni bila princesa ne lepa ne grda. Najbolj mu je pa ugajalo, da ga vzlic veliki razliki let ni spoštovala kakor strica. Ljubila je otroke, nekaj ur zaporedoma ji je moral pripovedovati o svojih otrocih; ni se ga naveličala poslušati.

Ta čas, ko je on, že na pol odločen, sedel v krogu mladih deklet, je v malem salonu nadvojvodinje Zofija osrečila odvođelo vojvodinjo-vdovo Braganško z obljubo, da bo svahtba maja meseca. Štiridesetletni vdovi je obraz kar sijal. Sestorica hčera, ki niso imele denarja, je bila velika skrb njenega življenja. »Zdaj mi ostanje samo še štiri«, je mislila sama pri sebi.

Ženitno ponudbo so sestavili. Prenovili so palačo nadvojvode Karla Ludvika ob Favoritski cesti na Dunaju. Nadvojvoda je svojim otrokom povedal, da pride maja meseca nova mama. A maja meseca, tik pred določenim rokom svatbe, je stara nad-

vojvodinja Zofija obolela; dne 28. maja je umrla, in svatbo so morali preložiti.

Sele naslednje leto je nadvojvoda Karel Ludvik privedel otrokom mačeho. Niti osemnajst let ji ni še bilo.

»Lepo ravnaj z njimi, do zdaj jim ni bilo dobro, njihova mati je bila kakor mačeha«, je odkritosrčno rekel nadvojvoda.

»Ne mačeha, mati jim hočem biti«, je odgovorila pametna Marija Terezija.

Mačeha

Teden dni po svatbi je Karel Ludvik dopolnil štirideset let. »Tega rojstnega dne prav za prav ne bi smel praznovati«, je rekla, ko ga je mlada nadvojvodinja tisto jutro objela; »sicer sem še mlad, a vendar toliko starejši od tebe!« — »Le pazi se, češ deset let boš mlajši od mene, možki si toliko dalj časa ohranite mladost«, je dejala in se namenila, da mu ne bo nikoli pokazala, česar se sam menda ni zavedal: da je že star kakor svet. Smilil se ji je. Marija Terezija je takoj spoznala, da je otročji človek. Spoznala je to, čeprav je bila sama skoraj še otrok. Komaj osemnajstletna Marija Terezija je videla v njem hkratu dete in starca. Plava brada in redki lasje so mu že začenjali svetiti. Dajala mu je, da je počival ob njenih mladih dekliških prsih kakor starec, kakor dete, ki leži pri materi.

Nadomestovati zapuščenim otrokom mater: v tem poklicu je bila zdavnaj izkušena in izurjena. V Kleinheubachu je bila že z dvajsetimi leti hišna mamica. Njena mati, ki se je bila dvajsetletna poročila s petdesetletnim bivšim portugalskim kraljem, je ljubila samo Boga in sovražila svet. Petdesetletni mož, ki je bil sedemnajst let pred ženitvijo izgubil uropani prestol in si ni bil rešil niti nezakonito prisvojenega kraljevskega naslova, ni bil za nobeno drugo rabo kakor za to, da je delal otroke. Žena, izčrpana od neprestane nosečnosti je bila postala po desetletnem zakonu, črtlika

človeškega rodu. Kako naj se iznebi tolikih deklet? Šest otrok ji je bilo v breme, ena pa, tretje-rojena Marija Terezija, ji je bila blagoslov in edina opora. Dvanajstletna Marija Terezija je bila vzela mater in vse otroke, starejše in mlajše, v svoje varstvo ter s pičlimi sredstvi, ki jih je nekdanja vladajoča kraljevska portugalska veja braganškega rodu še imela po očetovi smrti, čudežno rešila svoje poloma. Mlado dekletce je nadomestovalo bratu in sestram, starejšim kakor mlajšim, mater in vzgojiteljico. Na vseh dvorih, ki so se norčevali iz tesnih razmer kleinheubachskih prebivalcev, so s spoštovanjem govorili o vrlinah infante Marije Terezije. Zato je bila pametna nadvojvodinja Zofija izbrala to mlado dekle za tretjo ženo nadvojvode Karla Ludvika.

Novoročenka je prenesla ljubezen do brata in sestra, ki jim je nadomestovala mater, na možve otroke. Marija Terezija je bila samo osem let starejša od svojega najstarejšega pastorka Franca Ferdinanda; a te primeroma majhne razlike let se ni zavedel Franc Ferdinand ne zdaj ne pozneje. Našla je njega, njegovega brata in njegovo sestrico telesno zaostale in malo bistre. To je ni žalostilo. V odgoji teh štirih otrok je videla krasno nalogo, nalogo svojega življenja. Ni si želela, da bi imela sama otroke — vsaj zdaj še ne. In ker je mislila, da se je poročila s starim možem, toliko da ne s starem, se je namenila, da bo svojim štirim pastorkom prava mati.

Pogumno, radostno, z vsem močmi in vsem srcem se je vdala tej novi nalogi. Ljubila je svojo novo nalogo, kakor je nekaj ljubila prejšnjo, a nova jo je še bolj osrečevala, zato, ker je bila najtežja, ki jo je moglo vzeti nase komaj osemnajstletno dekle. Marija Terezija je potrebovala vso moč svojega srca, da je mogla biti srečna ob strani moža, ki ni bil otrok, temveč starec in dete, in je kaj kmalu spoznala tudi zavrtnost usode, ki jo je silila biti štirim otrokom mati, ne da bi bila sama rodila otroke.

MALI OGLASI

Kampa, kam?

Beseda 1 din, davek 3 din za štiro ali danjanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Gostilna Putrich
prireditel danc in jutri domaćo zabavo s plesom. Izborna vina, gorka in mizna jedila. Vabljeno.
4281-18

Službo dobi

Beseda 1 din, davek 3 din za štiro ali danjanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Stenotipistko
s perfektnim znanjem slovenske in nemške stenografije, išče večje industrijsko podjetje. Služba je dobra in stalna. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 4242-1

Ključavničarja

- strugarja
in ključavničarja s šofer-skim izpitom sprejme Motovoz, Grosuplje.
4176-1

Vrtnarja

treznega in izkušenega v vseh panogah vrtnarstva, iščem za takoj do 15. oktobra. Ponudbe z navedbo službovanja, mesečnega zasluga in sliki na ogl. odd. Jutra pod št. 4199-1

Pisarniško moč

samsko, vzdržano v trgovini z mehkim lesom, s prakso in perfektnim znanjem slovensčine, nemščine in italijanščine v govoru in pisavi, iščem. Lastnorodno pisane ponudbe z navedbo dosednjega službovanja, mesečnega zasluga in sliki na ogl. odd. Jutra pod št. 4198-1

Raznašalko

pridno in pošteno, sprejemam takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
4272-1

Pošteno služkinjo

znano in hitro, iščem. — Gajeva 6-V., desno.
4315-1

Dva mlajša gospoda

potrebujemo kot manekena (predvajalca) za veliko modno revijo. Potreben je dober nastop, okretost in lepa postava. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
4312-1

G. Th. Rotman:

Kapitan Kozlostrelec gre leve loviti

100

Poredna nečaka sta vtaknila spečemu stricu igračo v usta. Kadar je kapitan Kozlostrelec izdihnil zrak, se je mehur napel in piščalka je zažvižgala: »Fiii!« Kadar ga je potegnil vase, se je mehur sevrnil, in piščalka je žalostno zabreščala: »Frrr!« Stvar je bila sama po sebi presmešna, še smešnejša se je pa zdela nagajivcem, ki sta se od smeha zvijala in tolkla po kolenih.

Pletilje

za fino ročno pletenje — iščem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
4269-1

Natakarico

za kavarno sprejem. Istotam sprejem tudi pomočni slaščičarji, ki je izvežban v delu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
4307-1

Službe išče

Vsaka beseda 50 par davek 8 din za štiro ali danjanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Čevljarški

pomočnik
priden, želi službe. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
4240-2

Brivski pomočnik

dobro delavec, bubi-štrčec, vojašine prost, želi sprejeti službo. Nastop po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 4178-2

Samostojna gospa

solidna, srednjih let, z najboljšimi priporočili in gostinjsko koncesijo, — išče primerne zaposlitve gospodinje, natakarice ali sobarice samo v pošteno hišo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 4138-2

Vajenci(ke)

Beseda 1 din, davek 3 din za štiro ali danjanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Učenka

sprejme tujenka ročnih del. Toni Jager, Ljubljana, Kongresni trg 10.
4282-44

Učena

za trgovino z mečanim blagom, sprejemam 3-4 razred mečanske šole od poštenih staršev. Prednost imajo 30 km od Maribora. Ponudbe na podružnico Jutra Maribor pod št. 89a.
4213-44

Zaslugek

Vsaki osebi, družini nudi stalni zaslužek doma »MARJA«, izdelovalnica nogavic in pletenin, Maribor.
123-3

Potniki

Beseda 1 din, davek 3 din za štiro ali danjanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Za Ljubljano,

Maribor
in druge kraje Slovenije — iščem prodajalca za domačo proizvodnjo, svetovno odlikovane ognjenice aparate. »OBRAVA«, Zagreb, Gunduličeva 9.
4270-5

Stalno namestitev

v svetu krajevnih zastopnikov, kakor tudi zunanjih uradnikov dobijo sposobne, marljive osebe. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 4165-5

Zaupnike

za Dolensko in Stajersko išče solidno podjetje. Lep postanski zaslužek za ljudi, ki imajo kakšne opravke po vaseh. — Ponudbe pod št. »Mimogrede 400a na ogl. odd. Jutra.
4078-3

Radio

Beseda 1 din, davek 3 din za štiro ali danjanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Radio aparat

dobro ohranjen, poceni prodam. Gregorčičeva ul. 17 c. IV. nadst.
4314-9

Prodaj

Beseda 1 din, davek 3 din za štiro ali danjanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Starinska kredenca

orhova, sobna, z vložki, napredaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
4239-6

Na morju

v prometnem kraju, prodam radi odhoda celokupni in venar hotela. Hotel je dobro uvečen in vse leto odpočitnišče. Prednost imajo 30 km od Maribora. Ponudbe na podružnico Jutra Maribor pod št. 89a.
4213-44

Radio Telefonen

moško kolo in lovsko puško na kroglo, vse v najboljšem stanju, prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
4184-6

Kupim

Beseda 1 din, davek 3 din za štiro ali danjanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Psa ovčarja

čistokrvnega, kupimo. To-varna Lutz, Ljubljana VII.
4308-27

Auto, moto

Beseda 1 din, davek 3 din za štiro ali danjanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Motorno kolo

dobro ohranjeno 200 do 300 cc, kupim po priročnosti. Pismene ponudbe pod »Dobro ohranjeno na ogl. odd. Jutra.
4274-10

Osební avto

ugodno prodam. Vprašati: Tyrševa c. 75.
4309-10

KLIŠEJE

ENO IN VEČBARVNE JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

Kolesa

Beseda 1 din, davek 3 din za štiro ali danjanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Moško kolo

prvo vrstno znamko in sportorno kolo 350 cm. motor, zelo poceni napredaj. Lj. Ljubljana, Vego-va 12.
4313-11

Presto kolesa

večletna tovarniška garancija. Na ugodne obroke. Na zalogi tudi kolesa drugih znamk. Rabljena kolesa vzamemo v račun. Nova trgovina, Tyrševa c. 33 (nasproti Gospodarske zveze).
4139-11

Kapital

Beseda 1 din, davek 3 din za štiro ali danjanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Družabnico

ki bi izplačala dosednjega družabnika radi starosti — išče hotelier samce Potreben kapital do 180.000 din. Hotel je na morju na prometnem kraju, odprt skozi vse leto. Najemninna nizka. Strokovno znanje nepotrebno. Posredovalci izključeni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kompanjonice«
4103-16

Lokali

Beseda 1 din, davek 3 din za štiro ali danjanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Mekarno

ugodno prodam radi odpočitovanja, Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
4283-19

Delavnico

lepo, suho, in svetlo, za mirno in čisto obrt, v hiši industrijski tok, na razpoložljiv telefon in izločeno okno, oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
4276-19

Restavracijo

ali gostilno- vrazem v najem. Ponudbe pod »Tudi na deželice na ogl. odd. Jutra.
4263-19

Lokal za skladišče

ali mirno obrt, oddam v Gosposki ulici št. 4. Vprašati je pri hišnici.

Manufakturno

trgovino dobro vpeljano, na prometni točki v Mariboru, takoj prodam. Ponudbe na podružnico Jutra Maribor pod »250.000a.«
4214-19

Posest

Hiše

trgovine in stanovanjske ter stavbe parcele v ugodnem nakup Pristave Frano, real pisarna, Ljubljana Br. i. v. c. 4a.
96-20

Oglasi v „Jutru“ imajo vedno največji uspeh!

Dobro obrit-dobre volje!

KLISEJE

ENO IN VEČBARVNE JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

Stanovanje

Beseda 1 din, davek 3 din za štiro ali danjanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Dvosob. stanovanje

parkirano, oddam za 1. maj na Cesti 29. oktobra (Rimski) št. 23.
4279-21

V novi hiši

6 stanovanj, dvosobnih, kabine kopalnica, tri stanovanja, tri sobe, kabinet, plin, komfot, oddam za junij. Poizve se Resljeva 13-1. desno.
4248-21

Stanovanja

Beseda 1 din, davek 3 din za štiro ali danjanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Komfortno

stanovanje dvosobno, z vsemi priključki, za maj, junij, išče samostojen boljši gospod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stanovanje s kabinom.«
4321-21a

Dvosob. stanovanje

s priključki, iščem za maj, junij, išče samostojen boljši gospod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. 4124-21a

Sobo odda

Beseda 1 din, davek 3 din za štiro ali danjanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Sobo

lepo opremljeno, s posebnim vzhodom, oddam. Šmarinska c. 10.
4275-23

Opremljeno sobo

s posebnim vzhodom, oddam samo boljši stalno namočeni osebi. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
4261-23

Sobico

opremljeno, z vzhodom iz veže takoj oddam. Rožna ulica 19.
4265-23

Opremljeno sobo

oddam poceni. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.
4224-23

Dolgoletna beogradska trgovska agencija

s prvovrstnimi svetovnimi inozemskimi zastopstvi

ELEKTRO-TEHNIČNE, STROJNE IN METALURGIČNE STROKE,

odlično vpeljane za državne nabave, v vele-trgovini ter industriji, želi razširiti svoje poslovanje s tem — da sprejme tudi ZASTOPSTVA DOMAČE INDUSTRIJE. Cenjene ponudbe na naslov: Agencija, Beograd, pošt. pret. 483.

Oglasi v „Jutru“ imajo vedno največji uspeh!

Dobro obrit-dobre volje!

KLISEJE

ENO IN VEČBARVNE JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

Sobe išče

Beseda 1 din, davek 3 din za štiro ali danjanje naslova 5 din, najmanj 17 din

Večje prazno sobo

iščem za takoj blizu kolodvoru Naslov: Resljeva 13, 1. desno.
4249-23a

Dražbe

Beseda 1 din, davek 3 din za štiro ali danjanje naslova 5 din, najmanj 17 din